

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Finanční a ekonomické Informace

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

3/2026

Březen

Finanční a ekonomické

INFORMACE

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků, knih a dalších informačních zdrojů

Vydavatel:

Ministerstvo financí,
odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora
a knihovna

IČ 00006947

Technická redakce:

Mgr. J. Machonský

Redakční rada:

Mgr. Jiří Benda, MgA. Alžběta Bublanová,
Ing. Martina Fričová, Bc. Ivana Janoušková,
Bc. Libor Kadavý, Mgr. Jiří Machonský,
PhDr. Lenka Tvrda, Mgr. Eva Vaňová

Evid. číslo periodického tisku:

MK ČR E 18634

Identifikační číslo ISSN: 1804-7262

Redakce:

Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Distribuce:

Ministerstvo financí,
odbor Provoz ICT,
odd. Informační podpora a knihovna,
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Číslo odevzdáno do tisku 18. 3. 2026
Vychází 1x měsíčně, zdarma

Elektronický archiv:

[https://knihovna.urad.mfcz.cz/
bulletin.php](https://knihovna.urad.mfcz.cz/bulletin.php) (intranet)

[https://www.mfcz.cz/cs/ministerstvo/
sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/
dokumentacni-bulletin/](https://www.mfcz.cz/cs/ministerstvo/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin/) (internet)

Do čísla přispěli:

MgA. Alžběta Bublanová, Ing. Martina
Fričová, Bc. Ivana Janoušková,
Bc. Libor Kadavý, PhDr. Lenka Tvrda,
Mgr. Eva Vaňová

Vážení čtenáři,

březenové vydání našeho bulletinu se tentokrát odchyluje od tradiční podoby, na kterou jste zvyklí. V rubrice, kde obvykle přinášíme přehledový text k vybranému tématu, zařazujeme rozhovor věnovaný jedné z nejdiskutovanějších oblastí současnosti – umělé inteligenci a právu.

Dotazovanou osobou je advokát a odborník na právo moderních technologií Stanislav Mikeš, autor knihy Inteligentní stroje a právo. V rozhovoru vysvětluje, jak právo pracuje se systémy umělé inteligence, kde vidí jejich skutečný přínos – a kde naopak jejich limity. Z textu mimo jiné vyplývá, že bez jasných pravidel a lidské kontroly se neobejdou ani ty nejpokročilejší systémy.

Zaujme také skeptičtější pohled autora na myšlenku tzv. „elektronické osoby“ – konceptu, o němž se v minulosti vedla intenzivní evropská debata. Jak vysvětluje, zavedení takového institutu by sice rozšířilo katalog právních fikcí, ale jen stěží by přispělo ke skutečné právní jistotě. Podobně otevřeně pojmenovává i otázky odpovědnosti za chyby AI nebo etické hranice jejího nasazení – včetně rizik spojených s preventivními zásahy ve stylu science fiction.

V tomto čísle si Vám též dovoluujeme nabídnout výběr titulů z fondu Odborné knihovny Ministerstva financí zaměřených právě na oblast AI. Věříme, že vám doporučená literatura pomůže lépe se zorientovat v rychle se vyvíjející debatě, která již dnes významně ovlivňuje veřejnou správu, podnikatelské prostředí i tvorbu regulací.

Na závěr si dovoluujeme upozornit na jednu důležitou změnu: počínaje tímto vydáním bude bulletin vycházet vždy nejpozději do 20. dne v měsíci.

Děkujeme vám za přízeň a přejeme inspirativní čtení březnového čísla. Věříme, že Vás pravidelný přehled nových informačních pramenů zaujme. Rádi Vám zajistíme plné texty článků i požadované knihy.

Mgr. Jiří Benda

vedoucí redakční rady

Texty publikované v tomto bulletinu nevyjadřují názor redakce ani nejsou oficiálním stanoviskem Ministerstva financí. Uvedené informace odrážejí aktuální trendy a komentáře v odborné literatuře.

AKTUALITY

Publikováno na internetu

OECD publikovalo Global Debt Report:

https://www.oecd.org/en/publications/global-debt-report-2026_e9d8oefd-en.html

Publikováno na webu MF

Zpráva o řízení státního dluhu České republiky
v roce 2025:

<https://mf.gov.cz/cs/rozpocetova-politika/rizeni-statniho-dluhu/publikace/zprava-o-rizeni-statniho-dluhu/2025/zprava-o-rizeni-statniho-dluhu-ceske-republiky-v-r-63139>

O B S A H

Rozhovor s autorem..... 4

Stanislav Mikeš: Umělá inteligence je jen nástroj, lidská kontrola je nutná.. 4

Vybrané knihy k tématu AI ve fondu Odborné knihovny MF 7

Dokumentace českého a zahraničního tisku.....9

Daně..... 8

Ekonomické vědy. Ekonomie 14

Finance. Bankovníctví. Měnový systém 15

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny 20

Informatika. Počítače 23

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace 23

Obchod. Cla. Mezinárodní finance 24

Podnik a podnikání 26

Pojišťovnictví. Sociální péče 27

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství 29

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé 29

Právo..... 32

Statistika. Demografie. Sociologie 34

Účetnictví 34

Veřejná správa 35

Veřejné finance. Rozpočet..... 36

Zdravotnictví 37

Zemědělství 37

Životní prostředí 38

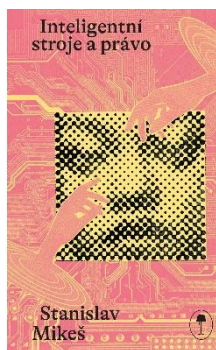
Životní úroveň 39

Ostatní 39

Stanislav Mikeš: Umělá inteligence je jen nástroj, lidská kontrola je nutná

Rozhovor vedla MgA. Alžběta Bublanová

Oddělení 5903, [Informační podpora a knihovna](#), [Archiv vydaných čísel](#)

MIKEŠ, Stanislav. *Intelligentní stroje a právo*. Praha: Nová beseda, 2025. ISBN 978-80-88383-51-2.

Kniha inteligentní stroje a právo vyšla v roce 2025 v nakladatelství Nová beseda. Autor v ní přibližuje, jak právo pracuje s daty a umělou inteligencí a zároveň otevírá otázky o tom, kde může AI skutečně pomáhat a kde naráží na hranice.

Stanislav Mikeš je český advokát a odborník na právo moderních technologií, který se specializuje na hospodářskou soutěž, řešení sporů a právní otázky spojené s umělou inteligencí.

<https://portaro.mf.gov.cz/#!/records/de88802d-b293-4430-a1cc-3e4a3ae5144c>

Jak byste stručně představil svou knihu *Intelligentní stroje a právo*?

Kniha se věnuje některým aspektům spojeným s využíváním systémů umělé inteligence v právní oblasti. Zabývá se tak nejenom některými problémy a riziky spojenými např. s tím, na jakých datech jsou systémy umělé inteligence trénovány, či s jakými daty pracují, ale i zcela praktickými aspekty případného použití těchto systémů při rozhodování právních případů, což je i hlavním tématem celé knihy. V knize se tak i zamýšlím nad tím, zda vůbec a případně v jakém rozsahu, by systémy umělé inteligence mohly právní případy přímo posuzovat.

Knihu jste psal před dvěma lety, změnil se od té doby váš pohled na AI?

Můj pohled je stále stejný. Jsem spíše skeptikem v tom smyslu, že by snad systémy umělé inteligence měly být do budoucna receptem na všechny neduhy, které lidstvo trápí nebo snad v budoucnu zastat všechny lidské činnosti. Nepochybně v digitální sféře jsou a budou systémy umělé inteligence silné a tam, kde to bude mít přidanou hodnotu, budou používány. Ve fyzickém světě to bude dle mého názoru bude ještě dlouho jiné. Např., že byste si pořídili robota, který by za vás došel nakoupit nebo vám připravil snídani, popř. opravil vadné těsnění u umyvadla, do toho myslím máme ještě hodně daleko.

V textu se opíráte o citace dalších autorů. Překvapilo vás, jak AI vnímají oni? Liší se v něčem od vašeho pohledu?

Mám v zásadě za to, že vnímání systémů umělé inteligence je podobné u většiny autorů, tj., že jde o nástroje, které slouží k dosahování nějakých lidmi stanovených cílů, což je i pohled, který zastávám v knize. Nicméně, jsou i autoři, kteří na systémy umělé inteligence nahlíží jinak a diskutují např. o tom, zda by se na ně nemělo nahlížet jako na tzv. elektronické osoby. Tento pohled však nesdílím.

Co přesně znamená elektronická osoba? Jak by fungovala v praxi existence této osoby? Jak by se k ní pak mělo stavět právo?

Koncept elektronické osoby byl před několika lety diskutován na půdě Evropského parlamentu, kde k tomu později v návaznosti na tuto diskusi vznikla i právní studie. V ní bylo vysvětlováno, že zavedení takového konceptu nemá z právního hlediska přidanou hodnotu, ba naopak by zřejmě přispělo k zneprůhlednění právních vztahů vznikajících ve společnosti. Daný koncept předpokládal, že by se různé systémy umělé inteligence evidovaly v registru elektronických osob, přičemž by se mohly stát i subjektem zejména odpovědnostních vztahů a disponovat vlastním jménem. Jak však bylo poukazováno řadou kritiků, v praxi by zřejmě koncept elektronické osoby jen sloužil k znesnadnění uplatňování škodních nároků, a navíc nebylo zřejmé, v čem by byl daný koncept jiný či přínosnější než např. existující koncept právnických osob. Daný koncept tak byl prozatím odmítnut. Ostatně i současná podoba unijního nařízení o umělé inteligenci (tzv. akt o umělé inteligenci) hovoří o systémech umělé inteligence jako o nástrojích, které mají sloužit lidstvu.

Kdo ponese největší odpovědnost, když AI způsobí chybu?

To závisí na způsobu použití systémů umělé inteligence, jakož i na povaze chyby a konec konců i na tom, jaké meze systémům umělé inteligence stanovíme a jak na ně bude v konkrétní skutkové situaci nahlíženo. Pokud by např. bylo možno systém umělé inteligence právně kvalifikovat jako provoz zvláště nebezpečný, může být odpovědnostní otázka řešena jinak, než v situaci, kdy bude použita jako nástroj k určitému způsobu použití. Do určité míry lze zobecnit, že odpovědnost ve většině případů ponese ten, kdo systém umělé inteligence používá jako nástroj, podobně jako např. stavební dělník je zodpovědný za to, jakým způsobem používá na stavbě kladivo. Mohou však nastat i složitější případy, kdy je daný systém sice použit pro účely, kterým má sloužit, ale např. vykáže nějakou systémovou (výrobní) vadu (způsobenou např. nevhodným programovým nastavením od původce systému). V praxi pak bude rozhodující samozřejmě také i smluvní nastavení odpovědnosti. Obecně nelze poskytnout nějaký univerzální návod či odpověď, kdo ponese největší odpovědnost, když otázka odpovědnosti by se vždy musela řešit s přihlédnutím ke konkrétním skutkovým okolnostem každého posuzovaného případu.

Dobře, takže když za to nebude moci „dělník“, kdo tedy?

Skutečně to bude záviset na každém konkrétním případě a případně také na specifické regulaci. Třeba v oblasti silničního provozu máme nyní novou úpravu účinnou od 1. 1. 2026, která stanoví, že řidič, resp. provozovatel vozidla (majitel), neodpovídá za přestupek, pokud prokáže, že v dané době vozidlo bylo řízeno autonomně a současně nevznikla povinnost převzít řízení (tj. systém neindikoval nebezpečnou situaci, kdy je potřeba, aby řízení převzal řidič). V takové situaci půjde odpovědnost za nehodu za výrobcem vozidla. Mimo silniční provoz, řekněme v běžných občanskoprávních situacích, pak skutečně bude záviset na každém případě a konkrétním skutkovém stavu. Například, zda splnil původce systému umělé inteligence všechny regulační požadavky na certifikaci a bezpečnost takového systému (což opět pro některé typy systémů stanovuje unijní nařízení o umělé inteligenci), zda byl systém umělé inteligence použit v souladu s pokyny apod. Můžeme to shrnout tak, že v návaznosti na konkrétních skutkové okolnosti může být odpovědný jak uživatel systému umělé inteligence, tak i jeho původce.

Zmiňujete také problematiku ohledně toho, zdali konečný uživatel má být informován o tom, že obsah či nějaké rozhodnutí vzniklo pomocí AI. Měla by existovat určitá hranice, co uživatel musí vědět o zásahu AI?

Ty hranice už do nějaké míry vyplývají z přijaté regulace, zejména unijního nařízení o umělé inteligenci. To v zásadě vychází z principu, že uživatel by měl vždy jasně z kontextu, popř. z výslovné informace rozpoznat, že jedná či komunikuje se systémem umělé inteligence, popř. pracuje s výstupem systému umělé inteligence. Pokud by tedy např. nějaké rozhodnutí či jeho obsah mělo vznikat bez lidského zásahu a lidské kontroly za pomoci takových nástrojů, pak by o tom uživatel (příjemce) měl být také informován.

Kde je etická hranice pro používání AI. Lze ji například využívat při prevenci kriminálních činů?

To je opět relativně složitá otázka, kdy bude pochopitelně vždy záležet na tom, v jakém rozsahu (jak plošně) systémy umělé inteligence a pro jak konkrétně vymezené účely použijete, včetně toho, jaké budou pojistky proti zneužití takových systémů. Že by se kupříkladu mělo na základě těchto systémů „preventivně zatýkat“ jako ve filmu *Minority report*, to si nemyslím, že by bylo v právním státě možné. Například ale v USA je v trestních věcech relativně běžné používat systémy, které odhadují u trestných činů statistickou pravděpodobnost recidivy a slouží tak jako pomůcka pro rozhodování soudů při ukládání trestů. Slovo pomůcka bych přitom zdůraznil. Obecně platí, že čím plošněji a obecněji (neurčitě) takové systémy použijete, tím větší bude zásah do práv osob, které takto těmito systémy sledujete, přičemž v právních státech obecně nelze do soukromé sféry jednotlivců bez zákonných důvodů zasahovat, natož v nějakém plošném rozsahu. Ostatně zmíněné nařízení o umělé inteligence některé takové postupy u systémů umělé inteligence výslovně zakazuje, přičemž i např. používání biometrické identifikace na dálku je i dle tohoto nařízení přísně omezeno.

Věnujete se také otázce, zdali AI může nahradit lidský úsudek při soudním procesu. Hrozí to někdy do budoucna?

Že by někdy rozhodovaly namísto soudců stroje bez jakékoliv lidské ingerence a kontroly, to si nemyslím. Ostatně nestane-li se nějaká nepředstavitelná katastrofa, lidé nikam z povrchu Země nezmizí. Skutečnost bude dle mého přízemnější v tom směru, že do budoucna zřejmě bude přibývat situací, kdy budou systémy umělé inteligence asistovat např. s přípravou konceptů rozhodnutí, popř. s analýzou obsáhlých spisů apod. To samo o sobě není špatně, důležité však je, aby každý takový výstup byl pod lidskou kontrolou, popř. se adresát práva mohl takové kontroly účinně domoci. Takové systémy jsou v praxi používány již dnes. Třeba v případech velkých obchodních transakcí, zejména v USA, je již běžné v rámci právní prověrky takové systémy použít např. pro zpracování vysokých objemů dat a selektování těch více rizikových k následnému „lidskému přezkumu“ ze strany právníka. Stále však platí, že právo je systém tvořený lidmi a pro lidi, přičemž v mé knize se snažím na konkrétních případech i ukázat meze použití systémů umělé inteligence právě třeba pro soudní rozhodování.

Řešíte coby právník nějakou kauzu, kde by se spor týkal právě AI?

Neřeší. V praxi původci umělé inteligence většinou řeší klasické věci, co jakýkoliv jiný podnikatel, od správného nastavení smluv, případně klasické soudní spory „o peníze“. Jelikož většina původců těch nejvýznamnějších systémů umělé inteligence je z USA, tak významnější případy jsou řešeny právě v tamní jurisdikci. Tak lze poukázat např. na spory o náhradu škody způsobenou tím, že někteří původci systémů umělé inteligence tyto systémy dle tvrzení žalobců trénovali a vylepšovali na podkladě kradených autorských děl (např. recentně kauza Bartz v. Anthropic, kde bylo i vyjednáno rekordní soudní narovnání).

Je české právo připravené na umělou inteligenci?

Záleží, co přesně se myslí českým právem. Pokud to však je ve smyslu toho, zda české právo umí systémy umělé inteligence právně uchopit a např. řešit soukromoprávní kauzy týkající se odpovědnosti, tak myslím, že české právo připraveno je a dle mého v zásadě vždy bylo, protože v tomto ohledu není důvod neaplikovat občanský zákoník a jeho obecná ustanovení o náhradě škody. Na veřejnoprávní úrovni pak existuje již zmiňované unijní nařízení o umělé inteligenci. Pokud by se tím obecně myslelo připravenost na používání systémů umělé inteligence v oblasti práva, myslím, že k tomu bude docházet postupně, tedy, že tyto systémy budou používány tam, kde se ukáže, že to má přidanou hodnotu a smysl.

Vy sám používáte umělou inteligenci? A pokud ano, k čemu?

Používám různé běžně dostupné jazykové modely, a to primárně pro úvod do nějaké problematiky, např. pro získání nějakých úvodních poznatků při rešerši nějaké právní či faktické otázky, třeba k vysvětlení nějakého ekonomického jevu nebo způsobu fungování nějakého průmyslového odvětví.

JUDr. Stanislav Mikeš, Ph.D. je advokát. Ve své praxi se zaměřuje na ochranu hospodářské soutěže, řešení soudních sporů a právo moderních technologií. Absolvoval na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Zabývá se vztahem práva a umělé inteligence. Pravidelně publikuje v odborných právnických časopisech.¹

¹ ČBDB.cz. Stanislav Mikeš – životopis, informace. [online]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-118613-stanislav-mikes> [cit. 2025-03-16]

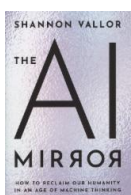
Vybrané knihy k tématu AI ve fondu Odborné knihovny MF

FILIMOWICZ, Michael. *AI and the Future of Creative Work*. Routledge, 2023. ISBN 978-1-032-29064-5.

Budoucnost kreativní práce bude složitější než pouhé „roboti nám vezmou práci“. Pracoviště jsou stále více hybridní, lidská a počítačová práce se vzájemně doplňují.

<https://portaro.mf.gov.cz/#!/records/cabf91b1-9b13-4d9e-8995-ac2f45ddc378>

VALLOR, Shannon. *AI Mirror*. Oxford University Press, Incorporated, 2024. ISBN 978-0-19-775906-6.

Pro mnohé představuje technologie naději do budoucnosti – slib společného rozkvětu a osvobození lidstva, který se našemu druhu vždy zdá být nedosažitelný.

<https://portaro.mf.gov.cz/#!/records/9b26d175-9e7e-4b6c-8e4d-6f641a7d5634>

OLSON, Parmy. *Supremacy: AI, ChatGPT and the race that will change the world*. London: Macmillan, 2024. ISBN 978-1-035038237.

Když byl v listopadu roku 2022 vydán ChatGPT, svět se přes noc změnil. Rychle se objevilo velmi reálné nebezpečí, že nevyzkoušená automatizace podkope náš způsob života.

<https://portaro.mf.gov.cz/#!/records/cb72e55c-0063-4189-b3c7-1b0406a89eac>

KONEČNÝ, Lukáš a KRČÁL, Martin. *Průvodce světem AI: přehled nástrojů umělé inteligence : AI do kapsy*. Vydání: 1. Brno: Citace.com, 2025. ISBN 978-80-88230-05-2.

<https://portaro.mf.gov.cz/#!/records/7fbd0979-a4a9-499d-9e45-6891d089e244>

CHARVÁT, Jakub. *Trestní odpovědnost umělé inteligence*. Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer, 2025. ISBN 978-80-286-0319-9.

Umělá inteligence se stává neodmyslitelnou součástí každého oboru lidské činnosti. S jejím rostoucím zapojením však narůstají i rizika, která pro společnost i jednotlivce představuje.

<https://portaro.mf.gov.cz/#!/records/1d617e9b-e872-439d-b123-6c738eb4bcfc>

LEE, Kai-fu. *Supervelmoci umělé inteligence: Čína, Silicon Valley a svět v éře AI*. Přeložil Petr HOLČÁK. Crossover. Praha: Argo, 2019. ISBN 978-80-257-3050-8.

Budoucnost lidstva ve světě umělé inteligence (AI). Překotný vývoj v této oblasti přinese dramatické změny dříve, než mnozí odborníci předpokládali.

<https://portaro.mf.gov.cz/#!/records/0fc7337b-6dfb-469e-b321-9771d139740e>

Daně

Dominik Králík

Aktuální právní úprava zdanění kryptoaktiv v ČR a srovnání s jinými státy EU

Daně a právo v praxi, Sv. 31, (2026) č. 1-2, s. 32-35

Digitální aktiva, zejména kryptoměny a tokenizované produkty, jsou dnes významnou součástí globálního finančního systému. Jejich inherentní charakter (decentralizace, pseudonymita, rychlost převodů a možnost okamžitého obchodování bez prostředníka) představuje zásadní výzvu pro tradiční daňové režimy, které byly koncipovány pro finanční transakce uskutečňované v rámci regulovaných institucí. Článek se zaměřuje na analýzu současné právní úpravy zdanění kryptoaktiv v ČR a srovnává ji s přístupy vybraných členských států EU (Francie, Rakousko) a Švýcarska. Autor identifikuje hlavní praktické a metodické výzvy a posuzuje připravenost českého daňového práva na digitální aktiva. Přibližuje rovněž dosavadní rozhodovací praxi finančních úřadů v oblasti zdanění kryptoaktiv. Autor zdůrazňuje, že budoucí regulatorní vývoj oblasti by měl směřovat k hlubší harmonizaci s evropskými standardy, zejména s rámcem MiCA, se směrnicí DAC8 a s připravovanými unijními mechanismy pro reporting daňově relevantních transakcí.

José Pedro Bastos Neves, Willi Semmler

A carbon wealth tax : modelling, empirics, and policy

Daň z uhlíkových aktiv : modelování, empirické údaje a opatření

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 245, (2025) No. 6, p. 643-672

Autoři navrhuje a modelově zkoumají daň z uhlíkových aktiv, která by se vztahovala na uhlíkově náročné bohatství namísto uhlíkově náročného spotřebního zboží, s cílem urychlit ekologickou transformaci. Analyzují dopady a efektivitu modelu oceňování aktiv a dynamických portfoliových rozhodnutí kalibrovaného na výnosech akcií z let 2010-2021. Dle výsledků je 20-40% daň dostatečně efektivní pro zanechání dosavadní akumulace aktiv. Autory navrhovaný systém zdanění účinně zrychluje přechod k zelené ekonomice, a to zejména v obdobích dlouhotrvajícího hospodářského poklesu. - Poznámky. -- Viz i komentáře k příspěvku na s. 673-687.

Matthias Buschhaus

Comparison of the taxation regimes of partnerships in Europe

Srovnání daňových režimů osobních společností v Evropě

Ekonomické rozhledy, Vol. 54, (2025), No. 2, p. 76-98

Příspěvek porovnává německý a francouzský daňový režim osobních společností, zejména jejich modely umožňující zvolit zdanění jako kapitálová společnost. Ukazuje, že francouzská úprava je praktičtější, protože německý systém je složitější, nákladnější a nese vyšší riziko zpětného doměření daně. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.53465/ER.2644-7185.2025.2.76-98>

Marcel Pitterling

Daň z příjmů fyzických osob po novelách přijatých v roce 2025

Účetní a daně, Sv. 28, (2025) č. 12, s. 4-16

Přehled novel zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve vztahu k dani z příjmů fyzických osob seznamuje se změnami, které byly v r. 2025 schváleny a publikovány ve Sbírce zákonů ČR. Autor vysvětluje změny, které nabývají účinnosti od 1.1.2026 (např. další režim pro zaměstnanecké opční programy; zrušení limitu pro osvobození příjmů z úplatného převodu podílů v obchodní korporaci; režim osvobození zaměstnaneckých benefitů; definice nízkoemisního vozidla; úprava daňového režimu odměn členů orgánů právnických osob; podmínky odpočtu na podporu VaV; zavedení JMHZ a povinnosti plátce při srážení záloh na daň u zaměstnanců pracujících v zahraničí) i změny s účinností od 1.1.2027 (zrušení institutu daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně, aj.). - Poznámky. -- Viz také Práce, mzdy a odvody bez chyb, pokut a penále č. 4/2026, s. 40-43.

Petr Kchimmel

Daňové novinky pro rok 2026 : které se firmám mohou nejvíce prodražit?

Právní rádce, Sv. 33, (2025) č. 3, s. 18-20

Přehledné shrnutí vybraných daňových změn pro r. 2026 v Česku. Autor zdůrazňuje, že se jedná především o parametrické úpravy. Postupně přibližuje změny u daně z příjmů fyzických osob (včetně zrušení limitu pro osvobození prodeje cenných papírů a podílů ve výši 40 mil. Kč), úpravy v rámci sociálního a zdravotního pojištění (zvýšení minimálního vyměřovacího základu, valorizační změny odvozené od růstu průměrné a minimální mzdy) a u DPH. Představuje také jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele, které je novým komunikačním nástrojem mezi zaměstnavateli a státními orgány.

Harm van der Broek and Nicholas Bark

Does the CJEU Wächter ruling vitiate interest charges under the exit tax regime of article 5 of the ATAD?

Ruší rozsudek Soudního dvora EU ve věci Wächter úroky z prodlení podle režimu daně z odchodu dle článku 5 směrnice ATAD?

European taxation, Vol. 65, (2025) No. 11, p. 461-470

Príspevok predstavuje rozhodnutí o předběžné otázce SDEU ve věci Wächter (C-581/17), ze kterého lze vyvodit, že úroky z odloženého zdanění při odchodu (exit tax) porušují svobodu usazování, a to navzdory čl. 5 odst. 3 evropské směrnice proti vyhýbání se daňovým povinnostem (ATAD, č. 2016/1164/EU). Autoři dále rozebírají dopad tohoto rozhodnutí SDEU na daň z odchodu uvalenou na migrující společnosti, zejména na základě výkladu a aplikace tohoto německého případu německým Spolkovým finančním soudem. - Poznámky.

Blanka Jarolímová

Exploring philanthropic behavior and tax incentives : motivations and trends in individual giving in the Czech Republic

Zkoumání filantropického chování a daňových pobídek : motivace a trendy individuálního dárcovství v ČR

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 28 (2025), No. 4, p. 131-147

Studie zkoumá motivace individuálního dárcovství v České republice a zjišťuje, zda daňové pobídky významně ovlivňují toto chování. Autorka využívá data z průzkumu z r. 2023. Výsledky ukazují, že daňové výhody hrají ve srovnání s osobním uspokojením a touhou něco změnit druhořadou roli. Typický dárcce je středního věku okolo 45 let, má alespoň střední vzdělání a jeho mediánový měsíční příjem se pohybuje mezi 800 až 1.000 eur. Většina peněžních darů má hodnotu v rozmezí 40 až 200 eur a směřuje především do oblasti zdraví, pomoci dětem a mládeži, znevýhodněným skupinám a do ochrany zvířat. Studie řadí české dárcovství na spodní příčky evropského žebříčku, výše darů na obyvatele je více než třikrát nižší než ve Velké Británii nebo dvakrát nižší než v Německu či Dánsku. Dle autorky reagují osoby s vyššími příjmy lépe na daňové pobídky a celkové povědomí o daňových výhodách souvisejících s filantropickým chováním zůstává v ČR nízké. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.15240/tul/001/2025-5-022>

Gabriella Erdős, Gergely Czoboly

Financial windfall taxation and non-performing loan transactions : a state aid perspective

Zdanění mimořádných zisků finančních institucí a transakce s nesplácenými úvěry : z pohledu státní podpory

European taxation, Vol. 65, (2025) No. 10, p. 448-453

Jedním z důvodů, proč členské státy EU mohou váhat s implementací evropské směrnice o nesplácených úvěrech (NPL; 2021/2167/EU) a riskovat řízení o porušení předpisů, jsou její vedlejší účinky. Směrnice NPL si klade za cíl podpořit konkurenceschopnější a likvidnější trh s NPL odstraněním regulačních překážek pro nákup NPL nebankovními institucemi na sekundárním trhu. Zároveň však nadále existují bankovní daně, které by mohly potenciálně přinést daňové výhody investorům, kteří nejsou klasifikováni jako finanční instituce, a proto nepodléhají bankovní dani. Autoři se v příspěvku zabývají otázkou, zda lze tuto výhodu považovat v Maďarsku za zakázanou státní podporu. - Poznámky.

Carsten Höink

Finanzverwaltung ersetzt bisherige Auffassung zur Umsatzsteuer bei Online-Veranstaltungen : zurück auf Start oder nur notwendige Korrektur?

Finanční správa mění dosavadní názor na daň z přidané hodnoty u online akcí : návrat na začátek, nebo jen nezbytná oprava?

Der Betrieb, Jg. 78, (2025) Nr. 40-41, S. 2463-2465

Nejpozději od pandemie koronaviru jsou online akce nedílnou součástí nabídky mnoha poskytovatelů vzdělávacích služeb, kultury, umění aj. To platí i pro čistě volnočasové a sportovní nabídky, a to jak v přímém přenosu, tak v podobě záznamu nebo hybridních akcí. Podniky využívají virtuální online nabídky také z hlediska nákladů, protože odpadají cestovní náklady a doba strávená cestováním pro zaměstnance. Virtuální služby také umožňují zaplnit mezery v územním pokrytí, jak ukazují online konzultace lékařů a pohotovostních služeb. Německé ministerstvo financí upřesnilo pravidla pro daň z přidané hodnoty pro online akce v přípisu z 8.8.2025. - Poznámky. -- Shrnutí na s. M8.

Christoph Schmidt

Die Initiative für einen handlungsfähigen Staat: Relevanz und Potenziale für das Steuerwesen

Iniciativa pro funkční stát: význam a potenciál pro daňový systém

Der Betrieb, Jg. 78, (2025) Nr. 38, S. 2326-2336

Německé daňové právo čelí značným výzvám v podobě složitosti, byrokracie a nedostatečné digitalizace, které omezují jeho funkčnost. Iniciativa pro funkční stát v Německu navrhuje strukturální reformy, včetně důkladnějších legislativních postupů s testováním praktické použitelnosti, předpisů otevřených inovací a drastického snížení administrativní zátěže. Digitalizace finanční správy by mohla prostřednictvím Spolkového ministerstva pro digitální technologie a správu a standardizovaných IT řešení podpořit zvýšení efektivity a mezinárodní konkurenceschopnost. Zároveň vyžaduje změna paradigmatu směrem k větší důvěře v daňové poplatníky rovnováhu mezi paušálními sazbami, kontrolami založenými na riziku a přísnějšími sankcemi v případě zneužití. Provádění těchto reforem vyžaduje koordinaci na spolkové úrovni, ústavní úpravu a kulturu pragmatismu, aby se trvale posílila jak správní síla, tak důvěra občanů. - Poznámky. -- Zkrácený obsah na str. M8.

Zdeněk Burda

Nad judikaturou z oblasti pokut za neoznámení osvobozených příjmů

Daně a právo v praxi, Sv. 31, (2026) č. 1-2, s. 45-47

Zákon o daních z příjmů ukládá v § 38v fyzickým osobám povinnost nahlásit správci daně příjmy osvobozené od daně, pokud jsou vyšší než 5 miliónů korun. Článek přináší analýzu judikatury Nejvyššího správního soudu ČR, která se vztahuje k pokutám za nedodržení této ohlašovací povinnosti. Představuje soudní rozhodnutí a jejich důsledky v případech zkoumání přiměřenosti výše pokuty vzhledem k osobním a majetkovým poměrům žadatele, pokuty za neoznámení osvobozeného příjmu u bezúplatného převodu podílových listů mezi manželi a v otázce nepřiměřenosti pokuty ve výši 10 % s odkazem na zdánlivost příjmu.

Jiří Vojtěch

Praktické aspekty správy vybraných typů automatické výměny informací v oblasti přímých daní

Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2025, č. 4, s. 10-15

Příspěvek se zaměřuje na problematiku vybraných typů automatické výměny informací podle zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní, které oznamují finanční instituce, nadnárodní skupiny podniků, prostředkovatelé přeshraničních uspořádání a provozovatelé platform. Autor přibližuje dosavadní zkušenosti a poznatky z plnění povinností vyplývajících z DAC2 (FATCA, CRS), DAC4 (country by country reporting, CbCR), DAC6 (schémata potenciálně agresivního daňového plánování s přeshraničním prvkem, tzv. přeshraniční uspořádání) a DAC7. Rozebírá ohlášení, oznámení i sankce související s plněním povinností vyplývajících ze závazků mezinárodní spolupráce a snahou o potírání daňových úniků a zvýšení efektivity správy daní. - Poznámky. -- Více k tématu mezinárodní spolupráce v oblasti přímých daní na s. 6-9.

Max Cleve

Recent Federal Fiscal Court decisions on permanent establishment

Aktuální rozsudky německého Spolkového finančního soudu o stálých provozovnách

European taxation, Vol. 65, (2025) No. 11, p. 490-493

Článek seznamuje s aktuální německou judikaturou z 18.12.2024 týkající se požadavků na stálé provozovny (PE) v režimu "outbound" (Taxi case - BFH I R 47/21), rozdělení zisku stávající PE v "inbound" struktuře a schématu vyhýbání se daňovým povinnostem (Goldfinger case - BFH I R 39/21) a autorizovaného přístupu OECD/AOA (Income adjustment case - BFH I R 45/22). - Poznámky.

Jakub Šotník

Ručení za daňové nedoplatky právnických osob ve světle aktuální judikatury NSS

Bulletin advokacie, Sv. 2026, č. 1-2, s. 30-38

Nejvyšší správní soud (NSS) se opakovaně zabývá problematikou ručení fyzických osob za daňové nedoplatky právnických osob. Tyto rozsudky představují významný posun v dosavadním výkladu právních norem a současně podněcují debatu o zákonných mantinelech institutu ručení v daňovém právu. Judikatura dovozuje možnost uložit ručitelskou povinnost nejen členům statutárních orgánů, ale nově i dalším fyzickým osobám, které svým jednáním podstatně přispěly ke vzniku daňového nedoplatku u právnické osoby. Poslední rozhodnutí NSS v oblasti ručení fyzických osob za daňové nedoplatky právnických osob reflektují systematické úsilí daňové správy o zajištění efektivního vymáhání daňových pohledávek, zejména v případech, kdy právnické osoby selhaly v plnění svých daňových povinností. - Poznámky.

Davide Greco

Taxation of image rights : remarks in light of the Cristiano Ronaldo case and recent amendments to the Italian income tax code

Zdanění práv na obrazový materiál : poznámky ve světle případu "Cristiano Ronaldo" a nedávných změn italského zákona o daních z příjmů

European taxation, Vol. 65, (2025) No. 11, p. 494-499

Autor nejprve analyzuje složitý italský daňový rámec upravující příjmy z využívání práv na obrazový materiál sportovců a celebrit. Po nastínění hlavních interpretačních přístupů, které se v průběhu času objevily, se zaměřuje na přelomový případ portugalského fotbalisty C. Ronalda z května 2023 během jeho působení ve fotbalovém klubu Juventus. Soud uznal skutečnost, že činnost spočívající ve využívání práv na obraz je sama o sobě schopna generovat příjmy ze samostatné výdělečné činnosti. V závěru autor hodnotí nedávné změny italského zákona o dani z příjmů a jejich potenciální dopad na zdanění práv na obrazový materiál ve sportovním a zábavním průmyslu. - Poznámky.

Roberto Ramos Obando and Pablo Porporatto

Taxpayer rights in the context of the automatic exchange of information (AEOI) : insights from recent Swiss case law

Práva daňových poplatníků v souvislosti s automatickou výměnou informací : poznatky z nedávné švýcarské judikatury

European taxation, Vol. 65, (2025) No. 11, p. 471-478

Článek upozorňuje na napětí mezi právy daňových poplatníků a automatickou výměnou informací (AEOI) se zaměřením na aktuální švýcarskou judikaturu. V kontextu výměny daňových informací se v různých zemích začaly řešit spory týkající se práv daňových poplatníků; v tomto ohledu představují rozhodnutí Nejvyššího federálního soudu Švýcarska zkoumaná v tomto článku jeden z prvních precedentů týkajících se AEOI. Soud stanovil přísná omezení možnosti daňových poplatníků zasahovat do kontextu automatické výměny informací. Formálním výkladem pojmů „chyba při přenosu“ a „nepřiměřená újma v důsledku nedostatečných záruk právního státu“ soud potvrdil mechanickou a multilaterální logiku systému, jehož architektura je založena na důvěře mezi státy a na automatizaci procesů, kde je ex post kontrola pro jednotlivce výrazně omezena. - Poznámky.

Petr Taranda

Zákon o Finanční správě ČR ve světle zatím "poslední" změny

Daně a právo v praxi, Sv. 31, (2026) č. 1-2, s. 40-44

Zákonem č. 218/2025 Sb. byl s účinností od 1.7.2025 mj. změněn zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě ČR. Tato novela postihla jen oprávnění finančních úřadů, zejména ve vztahu k okruhu tzv. vybrané působnosti. Autor představuje jednotlivé změny v oblasti územní působnosti a sídel finančních úřadů, v oblasti věcné působnosti finančních úřadů (rozšíření agend o vymáhání peněžitých plnění spravovaných FÚ) a v oblasti zvláštních ustanovení o místní příslušnosti. Dále přibližuje problematiku poskytování údajů ministerstvu a orgánům finanční správy. - Poznámky.

Pavel Novák

Zaměstnanecké benefity 2026 : osvobození od daně. (1.)

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 21, (2026) č. 1, s. 11-14

Blíže k daňovému režimu zaměstnaneckých benefitů. Autor rozebírá, jaké změny v osvobození od daně můžeme očekávat v r. 2026 s ohledem na zákon č. 360/2025 Sb. Představuje skupiny zdravotních benefitů a volnočasových benefitů a úhrnné limity pro jejich osvobození od daně z příjmů. Dále se zaměřuje na změnu ustanovení § 6 odst. 9 písm. d) ZDP, z něž vyplývá, že osvobození od daně z příjmů fyzických osob nelze uplatnit v případě nepeněžního plnění poskytovaného zaměstnavatelem zaměstnanci, které svým charakterem představuje mzdu, plat či odměnu nebo náhradu za ušlý příjem, tedy plnění poskytovaná zaměstnanci za vykonanou práci. Zaměstnanecké benefity zůstávají od daně z příjmů FO i nadále osvobozeny. -- Více k daňovému řešení benefitů viz Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále č. 2-3/2026, s. 3-7.

Drahomíra Martincová

Změny zákona o daních z příjmů ve zdaňování právnických osob zákony přijatými v roce 2025

Účetní a daně, Sv. 29, (2026) č. 1, s. 5-23

Autorka přehledně shrnuje změny ve zdaňování právnických osob na základě novelizací zákona o daních z příjmů z r. 2025. Přibližuje novelu č. 24/2025 Sb. a oblast odpočtu od základu daně, oblast osvobození příjmů a oblast výdajů snižujících základ daně z příjmů. Dále rozebírá a na příkladech ilustruje změny provedené novelou č. 84/2025 Sb. (terminologické zpřesnění v § 24 odst. 2 písm. zs) bodu 2) a změny provedené zákonem č. 87/2025 Sb. (zrušení § 30b - odpisy hmotného majetku využívaného k výrobě elektřiny ze slunečního záření). Následně autorka vysvětluje změny provedené zákonem č. 360/2025 Sb. (uplatňování odpočtu od základu daně na podporu výzkumu a vývoje, změna výše odpočtu na VaV, odpočtový celek, projektová dokumentace, přepočet kritérií v české měně).

Václav Benda

Změny zákona o DPH od 1.1.2026

Účetní a daně, Sv. 28, (2025) č. 12, s. 25-28

Koncem r. 2024 byla schválena rozsáhlá novela zákona o DPH, která je součástí zákona č. 461/2024 Sb. Některé její změny měly posunutou účinnost od 1.7.2025 a 1.1.2026. Článek se zaměřuje na změny s účinností od ledna 2026, kterými se zužuje okruh finančních činností, na které se vztahuje osvobození od daně bez nároku na odpočet daně; doplňují se podmínky pro osvobození od daně s nárokem na odpočet daně při vývozu zboží v osobním zavazadle cestujícího a jsou provedeny změny v pravidlech pro vrácení daně. Dílčí změny se provádějí také v oblasti správy DPH v tuzemsku (upřesnění pravidel pro doručování písemností zahraničním osobám). -- Blíže k vrácení DPH viz Účetní a daně č. 1/2026, s. 28-35 a k finančním činnostem a DPH viz Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále č. 1/2026, s. 3-6.

Marek Šubrt

Zmírnění negativních dopadů vyměření daně (se zaměřením na odvod a penále za porušení rozpočtové kázně)

Účetnictví, Sv. 2026, č. 2, s. 43-47

Článek se věnuje jednotlivým institutům, které mohou daňovým subjektům usnadňovat plnění daňových povinností, se zaměřením na agendu správy odvodů za porušení rozpočtové kázně a daň "dotační", jejíž výše může dosahovat až 100 % dotace. Autor zdůrazňuje, že odvod za porušení rozpočtové kázně není sankcí za spáchání přestupku a při jeho ukládání se neuplatní zákonné instituty určené pro oblast

správného trestání. Dále informuje, že při splnění konkrétních podmínek může příjemce dotace využít institutu posečkání (dle § 156 až § 157a daňového řádu), institutu odkladného účinku, institutu prominutí a institutu hromadného prominutí a posečkání. V článku na modelových příkladech autor ukazuje výrok rozhodnutí o posečkání a rozhodnutí o prominutí, dále příklad výpočtu úroku z posečkané částky a výpočet výše prominutého odvodu a souvisejícího penále.

Ivan Macháček

Zrušení srážkové daně u příjmů zahrnutých v § 6 odst. 4 ZDP

Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále, Sv. 27, (2026) č. 1, s. 17-19

Zákon č. 360/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele, obsahuje rozsáhlou novelu zákona o daních z příjmů (ZDP). Článek se zabývá jedním z opatření tohoto zákona, kterým je provedena změna v ustanovení § 6 odst. 4 ZDP. S účinností od 1.1.2027 dochází ke zrušení srážkové daně u dohod o provedení práce, dohod o pracovní činnosti, resp. u zaměstnání malého rozsahu, a nově budou tyto příjmy podléhat odvodu měsíční zálohy na daň dle § 38 ZDP. Tyto příjmy nebudou zakládat povinnost podávat daňové přiznání, pokud poplatník neučinil prohlášení k dani u daného zaměstnavatele a hrubý měsíční příjem nedosáhne rozhodné hranice. Problematika je dokreslena příklady. -- Ke zrušení srážkové daně pro zahraniční jednatelé (daňové nerezidenty) viz Účetnictví v praxi č. 1-2/2026, s. 22.

Volker Römermann, Roger Gothmann

Zukunft der Steuerberatung - KI zwingt eine gesamte Branche zum Rollenwechsel

Budoucnost daňového poradenství – umělá inteligence nutí celé odvětví ke změně rolí

Der Betrieb, Jg. 78, (2025) Nr. 39, S. 2389-2394

Digitalizace a umělá inteligence zvyšují transparentnost dosud spíše neprůhledného odvětví daňového poradenství. Tzv. vyhrazené úkoly a především rutinní úkoly se dostávají do sféry působnosti umělé inteligence. Vystává tak otázka, co se s tímto odvětvím stane. Autoři se v článku zabývají naléhavě potřebnou změnou rolí. - Poznámky. -- Shrnutí na s. M9.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Daně a právo v praxi : měsíčník informací z oblasti daní, práva a financí

Sv. 31, (2026) č. 1-2

Změny ručení za DPH dodavatele - zpřísnění a rozšíření (s. 2-9); Úpravy zákona o daních z příjmů v roce 2025: změny v § 15 a § 15b ZDP (s. 10-13); Novinky v oblasti zdanění příjmů fyzických osob 2025 (s. 14-24); Zdravotní pojištění a "státní pojištěnci" jako zaměstnanci v roce 2026 (s. 25-29); Změny v silniční dani v roce 2025 a na rok 2026 (s. 30-31); Aktuální právní úprava zdanění kryptoaktiv v ČR a srovnání s jinými státy EU (s. 32-35); Směrnice "stop-the-clock" a "quick fix" v kontextu ESRS (s. 36-38); Další posun v oblasti spotřební daně u aromat obsahujících líh (s. 39); Zákon o Finanční správě ČR ve světle zatím "poslední" novely - zákon č. 218/2025 Sb. (s. 40-44); Nad judikaturou z oblasti pokut za neoznámení osvobozených příjmů (s. 45-47).

Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále

Sv. 27, (2026) č. 2-3

Zaměstnanecké benefity: daňové řešení (s. 3-7); Silniční daň za rok 2025 (s. 8-13); Osvobození příjmů FO od daně z příjmů – změny (s. 14-15); Zdanění kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí (s. 16-20); Zdanění příjmů ze závislé činnosti – změny (s. 21-23); Převážné služby pomocí mobilní aplikace – daňové povinnosti poskytovatelů (s. 24-28); Přehled změn v ZDP v roce 2025 (1.) (s. 29-34); Zrušení registrace plátce (s. 37-40); Roční vypořádání nároku na odpočet daně (s. 41-45); Zákon o účetnictví po novele (s. 50-52); Druhy účetních závěrek (s. 53-55); Soukromý internet zaměstnance na pracovišti (s. 62-64); Pracovní poměr na dobu určitou (s. 65-68); Evidence pracovních úrazů - změny (s. 72-75); Nadbytečnost zaměstnance: organizační změny (s. 76-78); Riziko zneužití daňového práva (s. 79-83); Korespondence se správcem daně (1.) (s. 84-88); Jak s dovolenou z roku 2025 (s. 97-99).

Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále**Sv. 27, (2026) č. 4**

Daňové přiznání FO (s. 3-8); Daňové přiznání PO (s. 9-10); Webové stránky daňové a účetní firmy (s. 11-14); Přehled změn v ZDP v roce 2025 (2.) (s. 15-21); Pracovní cesty zaměstnanců z hlediska daně z příjmů (s. 25-27); Bezúplatně poskytnuté zboží a DPH (s. 28-31); Internetový obchod a DPH (s. 32-36); Cestovní výdaje – náhrada (s. 37-39); Účetní závěrka a účetní uzávěrka (s. 45-48); Manželé na společném pracovišti (s. 53-55); Povinnosti personalisty (s. 59-63); Příplatky a odměny za práci (s. 64-67); Dohody o pracovní činnosti a zdravotní pojištění (s. 68-70).

DPH aktuálně : novinky z oblasti daně z přidané hodnoty**Sv. 2026, č. 3**

Aktuální informace z oblasti DPH - II. pol. 2025 (s. 1-2); Dotazy a odpovědi: DPH při rekonstrukci nebytového prostoru na byt (s. 2-3); nárok na odpočet DPH u obce (s. 3); dodatečné daňové přiznání k DPH, vrácení přeplatků bez žádosti (s. 3-4); vypořádací koeficient v daňovém přiznání (s. 5); registrace k DPH u neplátce při vystavování samofaktur (s. 5); nájem kanceláře a DPH (s. 6-7); průvodcovské služby a DPH (s. 7); odvod DPH ze závodního stravování (s. 78); spolek a přijaté služby ze zahraničí (s. 8).

Účetnictví v praxi**Sv. 30, (2026) č. 1-2**

Daňové a účetní novinky roku 2026 (s. 2-7); Změny ve mzdové oblasti od 1.1.2026 (s. 8-14); Rady k úspěšnému daňovému přiznání FO za rok 2025 (s. 15-21); Zrušení srážkové daně ze závislé činnosti pro zahraniční jednatel - daňové nerezidenty (s. 22); Slevy na daních z příjmů a daňové zvýhodnění za zdaňovací období roku 2025 a od 1.1.2026 (s. 23-27); Neuhrazené pohledávky - oprava DPH (s. 28-31); Účetní závěrka - co vše musí mít firma hotové? (s. 32-36); Uplatnění AI v rámci vedení účetnictví a mzdové agendy (s. 37-41); Zálohy OSVČ v roce 2026 a přehled za rok 2025 z hlediska zdravotního pojištění (s. 42-44).

Ekonomické vědy. Ekonomie

Michelle Andreolli, Paolo Surico

"Less is more": consumer spending and the size of economic stimulus payments**"Méně je více": spotřebitelské výdaje a výše plateb na podporu ekonomiky**

American Economic Journal: Macroeconomics, Vol. 18 (2026), No. 1, p. 34-68

Článek využívá údaje z italského průzkumu příjmů a bohatství domácností k analýze toho, jak se mezní sklon ke spotřebě (MPC) mění v závislosti na velikosti neočekávaného příjmu a úrovni bohatství domácností. Autoři zjišťují, že nízkopříjmové rodiny vykazují vyšší MPC u menších částek. Naopak u movitých domácností je MPC vyšší u velkých částek, což je dáno preferencemi u luxusního a nezbytného zboží. Z hlediska hospodářské politiky autoři doporučují rozdělení menších stimulačních plateb většímu počtu domácností s nízkou likviditou, což zvyšuje celkovou spotřebu efektivněji, než menší počet vysokých transferů. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1257/mac.20220169>

Ádám Csápai

Forecasting inflation in Slovakia using machine learning**Prognóza inflace na Slovensku pomocí strojového učení**

Finance a úvěr, Vol. 75 (2025), No. 4, p. 423-438

Článek hodnotí, zda metody strojového učení zlepšují předpovídání inflace na Slovensku. Autor vytváří prognózy inflace (HICP) na 1, 3, 6, 9 a 12 měsíců dopředu pomocí souboru 274 makroekonomických proměnných (plus 104 měkkých indikátorů) za období 2008-2023. Ve srovnání s tradičními benchmarky, jako jsou ARIMA a Random Walk, dosahují modely strojového učení Lasso, Boosting a Random Forest lepších výsledků. Lasso dosahuje RMSE až 0,55 v krátkodobém horizontu a Boosting přináší statisticky hodnoty ve všech horizontech, často zlepšuje přesnost prognóz o více než 45 %. Random Forest dosahuje lepších výsledků než benchmark, ale méně výrazně, zatímco hybridní přístup Lasso–Random Forest přináší celkově největší procentuální zlepšení. Výsledky zůstávají robustní i v období volatility, včetně situace v období nemoci covid-19. Naproti tomu modely založené výhradně na měkkých ukazatelích dosahují horších výsledků než benchmark a jejich přidání k makroekonomickým údajům nepřináší žádné zisky. Dle autora nelineární techniky strojového učení podstatně zvyšují přesnost

prognóz inflace v malé otevřené ekonomice eurozóny, i když vzhledem k jejich obtížné interpretaci by měly spíše doplňovat stávající metody, než je plně nahrazovat. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://journal.fsv.cuni.cz/mag/article/show/id/1558>

Geert Bekaert, Eric Engstrom, Andrey Ermolov

Uncertainty and the economy : the evolving distributions of aggregate supply and demand shocks
Nejistota a ekonomika : měnící se rozložení agregátních šoků na straně nabídky a poptávky

American Economic Journal: Macroeconomics, Vol. 18 (2026), No. 1, p. 102-148

Odhad časově proměnného rozložení šoků agregátní nabídky a agregátní poptávky. Studie rozvíjí dynamický model makroekonomického rizika, který rozkládá nejistotu na standardní Gaussovu volatilitu a špatnou nejistotu vyznačující se negativní šikmostí. Využitím rámce Bad Environment–Good Environment pro rozlišení šoků agregátní poptávky a agregátní nabídky autoři přinášejí nový pohled na období od r. 1985 do r. 2008, známé také jako Great Moderation. Zjišťují, že ačkoliv celková nejistota od poloviny 80. let klesla díky snížení šoků agregátní nabídky a Gaussových šoků agregátní poptávky, špatná poptávková nejistota, která spouští hluboké recese, zůstala trvale vysoká. V důsledku toho vykazují rozdělení růstu HDP a inflace rostoucí negativní šikmost, což naznačuje, že makroekonomická zranitelnost a deflační rizika zesílila i přes zdánlivě nižší celkovou volatilitu. Toto dle autorů implikuje, že moderní recese mohou být hlubší než ty historické, neboť špatné šoky nyní dominují extrémním rizikům hospodářského cyklu. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1257/mac.20220076>

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

Richard Martinus

Application of European directives and regulations for European investors
Aplikace evropských směrnic a nařízení pro evropské investory

Ekonomické rozhledy, Vol. 54, (2025) No. 4, p. 256-276

Článek se zabývá evropskými směnicemi regulujícími nabídku investičních fondů retailovým investorům a ukazuje, jak se od r. 2014 změnil způsob výpočtu rizikovosti u fondů typu UCITS (dle evropské směrnice o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů), přičemž dřívější metoda byla výrazně přísnější. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.53465/ER.2644-7185.2025.4.256-276>

Jon Danielsson, Andreas Uthemann

Artificial intelligence and financial crises
Umělá inteligence a finanční krize

Journal of financial stability, Vol. 2025, No. 80 (September), 7 s.

Článek se zabývá rozmachem umělé inteligence a jejími potenciálními dopady a hrozbami pro finanční stabilitu. Ukazuje, že AI zesiluje tradiční zranitelnosti finančního systému, způsobuje netransparentnost a může vést k prohloubení finanční krize. Autoři identifikují čtyři klíčová rizika, včetně procykličnosti, synchronizace chování a zneužití AI. Navrhují také, aby finanční orgány pohotově reagovaly na rychlý rozmach AI a automatizace a apelovaly na posílení dohledu. - Poznámky.

Martin Arnold, Paola Tamma

Brussels to revive campaign for deposit guarantee scheme
Brusel oživí kampaň za systém pojištění

Financial Times, Vol. 2026, No. 42171 (10.2.2026), p. 2

Článek uvádí, že Evropská komise se snaží oživit úsilí o zavedení evropského společného systému pojištění vkladů s cílem posílit bankovní integraci a podpořit přeshraniční fúze v rámci EU. Jednotné pojištění vkladů do výše 100 tisíc eur je nezbytné pro dokončení bankovní unie a snížení fragmentace pojištění vkladů mezi členskými státy EU. Existují ovšem politické neshody, zejména kvůli požadavkům na omezení držení domácích státních dluhopisů bankami. Komise doufá, že překoná minulou patovou situaci přezkoumáním možnosti zavedení systému postupného sdílení ztrát nebo omezením expozice státních dluhopisů.

Olaf Storbeck

ECB economists warn over 'blind spots' in supervision of large asset managers

Ekonomové ECB varují před „slepými místy“ v dohledu nad velkými správci aktiv

Financial Times, Vol. 2026, No. 42175 (14.2.2026), p. 13

Ekonomové z Evropské centrální banky varují, že dohled nad velkými správci aktiv v EU je kvůli právní fragmentaci oslaben. Mnoho velkých fondů (např. fondy spravované společnostmi BlackRock, Amundi a DWS) má sídlo v Lucembursku nebo Irsku a podléhá dohledu národních orgánů, přestože spravují aktiva a klienty v celé EU. Někteří ekonomové ECB navrhuje, aby Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA) zřídil kolegia dohledu pro 10 až 15 největších správců, s cílem podpořit jednotný evropský přístup. Vzhledem k objemu spravovaných aktiv nemusí být současný rámec EU schopen řešit přeshraniční dopady. Rizika totiž mohou vzniknout mimo jurisdikci domovského fondu a mimo dosah jeho regulačního orgánu.

Dominik Kralik, Olena Pavlova

European Banking Union. EU law aspects of Slovak and Czech non/membership in the banking union

Evropská bankovní unie. Právní aspekty nečlenství Slovenska a ČR v bankovní unii z pohledu práva EU

Acta VŠFS, Vol. 19 (2025), No. 2, p. 126-142

Článek analyzuje vznik a vývoj evropské bankovní unie, jejíž činnost byla formálně zahájena v r. 2012 v reakci na finanční krizi z období 2007-2009. Autoři posuzují, zda jsou regulační rozdíly mezi zúčastněnými a nezúčastněnými členskými státy, se zaměřením na Česko a Slovensko, slučitelné s principy vnitřního trhu EU. Sledují historický vývoj bankovní integrace EU od r. 1973. Slovensko vstoupilo do eurozóny v r. 2009, a automaticky se tak stalo součástí bankovní unie, Česko zůstává mimo tento systém a zachovává si národní orgán dohledu prostřednictvím své centrální banky. Studie porovnává oba strukturálně podobné bankovní sektory, aby zjistila, zda diferencovaná integrace vede k právní nebo tržní fragmentaci. Studie dospěla k závěru, že ačkoli jsou oba systémy stabilní a vysoce integrované s bankovními skupinami EU, Slovensko funguje v rámci centralizovaného nadnárodního rámce, zatímco sladění Česka závisí na dobrovolném dodržování pravidel, což vyvolává otázky ohledně dlouhodobé regulační shody a finanční stability. - Poznámky. Plný text dostupný z: <http://dx.doi.org/10.37355/acta-2025/2-02>

Andrej Cupák, Klára Kizáková, Denys Orlov

Exploring the gender gap in financial literacy : new survey evidence from Slovakia

Zkoumání genderových rozdílů ve finanční gramotnosti : nové výsledky průzkumu ze Slovenska

Finance a úvěr, Vol. 75 (2025), No. 4, p. 372-399

Článek zkoumá rozdíly ve finanční gramotnosti mezi muži a ženami na Slovensku. Autoři pracují s daty za r. 2021 z průzkumu financí a spotřeby domácností, kde je finanční gramotnost měřena na stupnici 0–4 na základě čtyř standardních otázek. Popisné výsledky ukazují, že muži dosahují v průměru vyšších skóre než ženy (2,17 oproti 1,96). Avšak tento rozdíl se stává statisticky nevýznamným, jakmile je zohledněno vzdělání, příjem, majetek a přístup k riziku. Kvantilová regrese odhaluje, že téměř 0,2 bodový rozdíl mezi pohlavími se soustřeďuje na spodní konec škály finanční gramotnosti a na vyšších úrovních mizí. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://journal.fsv.cuni.cz/mag/article/show/id/1556>

Fed up : Supreme court

Mít dost : Nejvyšší soud

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9483, p. 34-35

Článek se zabývá sporem o pravomoci amerického prezidenta při odvolávání členů vedení Federálního rezervního systému (Fed); konkrétně případem Lisy Cook, kterou se D. Trump pokusil odvolat z funkce guvernérky Fedu. Popisuje projednávání případu u Nejvyššího soudu USA, právní argumenty obou stran i pochybnosti soudců o rozsahu prezidentské moci. Zároveň upozorňuje na možné dopady rozhodnutí na nezávislost centrální banky a na širší politicko-ekonomické souvislosti. -- Více o tématu viz. The Economist č. 9477, s. 66-67.

Greenback to the wall : the dollar**Dolar se pokládá**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9485, p. 58-59

Článek se zabývá oslabováním dolaru kvůli ztrátě důvěry zahraničních investorů v americká aktiva. Rozebírá, jak politická nejistota, Trumpovy zásahy a očekávané jmenování K. Warshe do čela Fedu zvyšují riziko odlivu kapitálu. Zahraniční investoři se více zajišťují proti dolaru a diverzifikují do Evropy a Asie, což může rozjet negativní spirálu dalšího oslabování měny USA. -- Viz také s. 8.

I. Aldasoro, L. Gambacorta, A. Korinek, V. Shreeti, M. Stein

Intelligent financial system: how AI is transforming finance**Inteligentní finanční systém: jak umělá inteligence mění svět financí**

Journal of financial stability, Vol. 2025, No. 81 (December), 14 p. (101472)

Článek se zabývá tím, jak umělá inteligence mění fungování finančního systému. Autoři analyzují dopady AI na čtyři klíčové oblasti financí: finanční zprostředkování, pojišťovnictví, správu aktiv a platební systémy. Dále hodnotí rizika a přínosy pro finanční stabilitu a obezřetnostní politiku. Součástí je také zhodnocení možných dopadů AI na reálnou ekonomiku a návrh rámce pro přípravu možné regulace. - Poznámky.

Interference day : monetary policy**Den zasahování : monetární politika**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9482, p. 67-68

Článek se věnuje rostoucím politickým zásahům do nezávislosti centrálních bank po celém světě. Týká se zejména tlaku prezidenta Trumpa na americkou centrální banku Fed a širšího ohrožení modelu, který desítky let pomáhal držet inflaci na uzdě. Centrální banky čelí politickému tlaku v USA, Japonsku, Británii i eurozóně, často kvůli vysokým státním dluhům a nákladům na úroky. Tento trend zvyšuje riziko, že vlády začnou využívat centrální banky k financování rozpočtů, což dříve vedlo k vysoké inflaci. I když finanční trhy zatím reagují klidně, článek varuje, že spoléhat se na politickou zdrženlivost je riskantní. Skutečně nezávislé centrální banky jsou pro stabilní ekonomiku stále tou nejbezpečnější volbou.

David Keohane, Leo Lewis

Japanese investors fear fallout for bonds and yen after Takaichi win**Japonští investoři se obávají dopadů vítězství premiérky Takaichi na dluhopisy a měnu**

Financial Times, Vol. 2026, No. 42177 (17.2.2026), p. 8

Článek zkoumá reakce trhu na volební vítězství japonské premiérky S. Takaichi. Komentuje rozpor mezi 5% nárůstem indexu Nikkei 225 a obavami na měnových a dluhopisových trzích ohledně expanzivního fiskálního programu nové premiérky. Akcie rostou, ovšem investoři zůstávají opatrní ohledně výdajových plánů ve výši 135 miliard dolarů a navrhovaného dvouletého pozastavení daně z potravin v hodnotě přibližně 5 bilionů jenů (32 miliard dolarů). Tato opatření v minulosti tlačila výnosy 40letých japonských státních dluhopisů nad 4 % a oslabila měnu na přibližně na 153 jenů za dolar. Dle některých analytiků mohou zvýšené veřejné výdaje dále tláčit na jen, podpořit inflaci poháněnou dovozem a zkomplikovat měnovou politiku Japonské centrální banky (měla by v r. 2026 zvýšit úrokové sazby). Debata o fiskální udržitelnosti země pokračuje, jelikož hrubý veřejný dluh Japonska činí 237 % HDP.

Keep the change**Nechte si drobné**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9481, p. 23

Článek se věnuje proměně platebních zvyklostí v Evropě a návratu zájmu o hotovost v době, kdy dominují digitální platby. Na příkladech severovýchodních zemí ukazuje, jak rychle hotovost mizela z běžného života, a vysvětluje, proč evropské vlády a instituce nyní usilují o její zachování. Zdůrazňuje také význam hotovosti pro sociální inkluzi, soukromí a odolnost společnosti vůči krizím, výpadkům technologií či geopolitickým hrozbám.

Etienne Lepers

Macroprudential governance and capacity to remove the punch bowl

Makroobezřetnostní správa a schopnost zpřísnění politiky

IMF Economic Review, Vol. 73, (2025) No. 4, p. 1398-1428

Článek se zabývá otázkou, zda by řízení makroobezřetnostní politiky ve státě mělo být delegováno na centrální banku, obezřetnostního regulátora, ministerstvo financí, nebo výbor pro finanční stabilitu. Studie využívá index makroobezřetnostní autonomie a pracuje s daty z 58 zemí za období po globální finanční krizi. Autor vytváří komplexní soubor dat a empiricky testuje roli různých institucionálních opatření při posilování schopnosti jednat. Delegování této politiky do rukou centrální banky, především z důvodu absence volebního cyklu v jejím vedení, by paradoxně výrazně snížilo pravděpodobnost zpřísnění makroprudenční politiky během období hospodářského růstu. - Poznámky.

Michaela Hladká, Michal Pleskač

MONEYVAL jako stres test českého AML systému : co čeká banky a finanční instituce?

Bankovníctví, Sv. 34, (2026) č. 1, s. 20-23

Článek představuje komplexní mezinárodní hodnocení pod hlavičkou Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu Rady Evropy (MONEYVAL). Charakterizuje jeho základní aspekty, průběh a možné důsledky hodnocení MONEYVALu. Autoři vysvětlují, co je FATF, jaké jsou FATF Recommendations, co jsou Immediate Outcomes a dále rozebírají důsledky negativního hodnocení pro státy. V další části článku popisují probíhající hodnocení České republiky (šesté kolo vzájemného hodnocení), harmonogram jeho zásadních milníků i význam bankovního sektoru pro hodnocení oblasti AML/CFT.

Tatjana Dahlhaus, Angelika Welte

Payment habits during covid-19: evidence from high-frequency transaction data

Platební návyky během pandemie covid-19: na základě vysokofrekvenčních dat o transakcích

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 245, (2025) No. 6, p. 599-621

Článek přibližuje, jak pandemie nemoci covid-19 urychlila přechod od hotovosti k digitálním platbám v Kanadě. Autorky pracují s vysokofrekvenčními transakčními daty z platebních infrastruktur Interac a ACSS. Celkový objem bankovek v oběhu zůstal vysoký, ale výběry hotovosti pro transakční účely z bankomatů (ABM) výrazně poklesly v poměru k využívání platebních karet u prodejců. Spotřebitelé přizpůsobili své chování prováděním méně častých a objemnějších transakcí, aby minimalizovali fyzický kontakt a využívání bankomatů cizích bank. Tyto platební návyky kolísaly v průběhu pandemických vln, ovšem dosud se nevrátily na úroveň před r. 2020. - Poznámky.

Vivek Sharma

Real effects of bank shocks

Reálné dopady bankovních šoků

Journal of financial stability, Vol. 2025, No. 81 (December), 17 p. (101475)

Článek zkoumá, jak dlouhodobé úvěrové vztahy mezi bankami a podniky ovlivňují makroekonomické dopady bankovních krizových událostí na ekonomiku. Model ukazuje, že negativní šok v bankovním sektoru nejprve způsobí prudký růst úrokového rozpětí a pokles úvěrů i investic. Silné úvěrové vztahy však následně urychlují obnovu ekonomiky, protože pomáhají rychleji normalizovat úvěrování. Bez těchto vztahů je sice počáteční pokles mírnější, ale oživení trvá déle. Studie zdůrazňuje, že podpora vazeb mezi bankami a firmami může pomoci k rychlejšímu zotavení po finanční krizi. - Poznámky.

Bruno Albuquerque, Alexandra Varadi

Role of government policies in smoothing borrowers' spending during stress : evidence from UK mortgage moratoria

Úloha vládních opatření při zmírňování výdajů dlužníků v období krize : důkazy z britského moratoria na hypotéky

IMF Economic Review, Vol. 73, (2025) No. 4, p. 1259-1301

Článek analyzuje, zda lze využít nástroje pro odklad splatnosti závazků bankovních dlužníků, jako jsou např. hypoteční moratoria, k umírnění spotřeby dlužníků a k zabránění následným negativním dopadům

na celý trh. Autoři pracují s britskými daty z databáze Money Dashboard do r. 2023. Podle zjištění domácnosti s nízkým úrokem, které využily nástroje pro odklad splatnosti dluhu během pandemie, snížily svou spotřebu. Ostatní dlužníci, kteří se také zapojili do hypotečních moratorií, nezvyšovali díky dodatečným financím svou spotřebu, nýbrž disponibilní prostředky spořili. Dle autorů může tento nástroj napomoci prevenci hypotečních krizí. - Poznámky.

Stanislav Burian

SFDR na cestě ke snižování zátěže a efektivnější transparentnosti

Bankovníctví, Sv. 34, (2026) č. 1, s. 24-27

Informace o návrhu evropského nařízení SFDR 2.0 z listopadu 2025, které podstatným způsobem mění nařízení o zveřejňování informací o udržitelnosti v odvětví finančních služeb (2019/2088/EU, SFDR). Jeho cílem je usnadnit investorům orientaci v nabídce ESG finančních produktů a současně snížit zátěž pro účastníky trhu. Klíčovými novinkami jsou zúžení působnosti nařízení, redukce vybraných povinností v oblasti transparentnosti a zavedení nových kategorií ESG produktů, včetně pravidel pro jejich názvy a marketing. Článek představuje hlavní parametry návrhu a hodnotí jeho přínosy i otevřené otázky. Přibližuje také zjednodušené schéma produktové kategorizace a zveřejňované předsmulvné a pravidelné informace. - Poznámky.

Klaus Grobys, Juha-Pekka Junttila, James W. Kolari

A stablecoin that's actually stable : a portfolio optimization approach

Stabilní kryptoměna, která je skutečně stabilní : přístup k optimalizaci portfolia

Journal of financial stability, Vol. 2025, No. 81 (December), 17 p. (101458)

Článek se věnuje tzv. stablecoinům, tedy kryptoměnám, které mají udržovat stálou hodnotu, ale často se jim to úplně nedaří. Autoři proto pomocí metod Markowitzovy portfoliové optimalizace kombinují pět předních stablecoinů do jednoho portfolia s minimální volatilitou, čímž vytvářejí stable aggregate stablecoin (SAS). Zjišťují, že SAS je podstatně stabilnější než jednotlivé stablecoiny, ze kterých je složen. Konečné výsledky ukazují, že moderní diverzifikační přístupy mohou výrazně posílit stabilitu stablecoinů a mají významné praktické dopady pro vývoj digitálních měn centrálních bank. - Poznámky.

Ian Smith, Mercedes Ruehl

Swiss franc climbs to decade high as traders seek last reliable haven

Švýcarský frank stoupá na desetileté maximum, protože investoři hledají poslední spolehlivé útočiště

Financial Times, Vol. 2026, No. 42162 (30.1.2026), p. 8

Článek rozebírá posílení švýcarského franku na nejvyšší úroveň vůči americkému dolaru za více než deset let. V letošním roce dosud měna posílila o 3 % a v r. 2025 o 14 %. Dle autorů způsobily apreciaci měny globální investoři, kteří hledají stabilní alternativu k americkému dolaru a čínskému jenu v době, kdy se jmenované země potýkají s geopolitickou nejistotou. Zhodnocení měny i ceny zlata přináší další deflační tlaky pro Švýcarskou centrální banku, která se již nyní potýká s roční inflací okolo 0,1 %. Možné politické reakce mohou obsahovat snížení úrokových sazeb nebo měnové intervence, které s sebou nesou ekonomická a politická rizika, zejména vzhledem k minulým napětím mezi Švýcarskem a USA.

Claire Jones

Trump's choice of Warsh for Fed chair buoys confidence in dollar

Trumpův výběr Warshe do čela Fedu posiluje důvěru v dolar

Financial Times, Vol. 2026, No. 42163 (31.1.2026), p. 1

Článek informuje, že prezident Trump nominoval Kevina Warshe na post předsedy Federálního rezervního systému. Warsh je trhy vnímán jako důvěryhodná a relativně nezávislá osobnost. Po jeho nominaci došlo k posílení dolaru o 0,7 % a k poklesu ceny zlata o 8 %, což může signalizovat důvěru investorů, že odolá politickému tlaku. Warsh sice sdílí některé kritické názory administrativy na Fed, ovšem jeho minulé zkušenosti s finanční krizí z něj mohou dělat potenciálního iniciátora reform. Nominaci může však komplikovat probíhající vyšetřování současného předsedy J. Powella, k čemuž i někteří republikánští politici přistupují kriticky. -- Více k tématu na s. 4, 8 a 10.

Evangelos Salachas, Georgios P. Kouretas, Nikiforos T. Laopodis

Understanding central bank responses to geopolitical risks : evidence from the Fed and ECB

Porozumění reakcím centrálních bank na geopolitická rizika : důkazy z Fedu a ECB

Journal of financial stability, Vol. 2025, No. 80 (September), 23 p.

Článek prostřednictvím VAR modelu zkoumá, jak centrální banky reagují na geopolitická rizika a zda tyto šoky ovlivňují jejich měnověpolitická rozhodnutí. Geopolitické události by mohly vést centrální banky k úpravě měnové politiky s cílem řešit potenciální inflační tlaky nebo zmírnit ekonomické otřesy. Autoři se zaměřují na reakce Federálního rezervního systému (Fed) a Evropské centrální banky (ECB) v období 1994-2024. Zjištění ukazují, že centrální banky reagují na geopolitická rizika zpřísněním měnové politiky, aby odrazily potenciální inflační tlaky. Tento účinek je však často pouze dočasný. Autoři dokládají, že Fed zaujal vstřícnější postoj v reakci na bilaterální geopolitická rizika mezi USA a Čínou, která byla způsobena změnami v kapitálových tocích a obchodních aktivitách. - Poznámky.

Stefan Reccius, Leonidas Exuzidis

Die vertrauliche "Checkliste" der EZB

Důvěrný seznam ECB

Handelsblatt, Jg. 2026, Nr. 30 (12.2.2026), S. 28-29

Evropská centrální banka před nadcházejícím summitem EU vyzývá k provedení zásadních a konkrétních reforem, jako jsou trvalé společné dluhy EU a povinné penzijní spoření pro všechny občany. Zejména její požadavek na zavedení evropského „bezpečného aktiva“ je politicky velmi kontroverzní. Prezidentka ECB Ch. Lagarde předala seznam reformních návrhů vedoucím představitelům EU a hlavám států a vlád.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Bankovníctví : odborný časopis pro praktickou činnost bank

Sv. 34, (2026) č. 2

Indie a EU uzavřely v rámci dohody o volném obchodu i část týkající se finančních služeb (s. 5); DIP překonal očekávání. Bylo uzavřeno téměř 220 tisíc smluv (s. 7); Tichá finanční revoluce: nebanky ovládají polovinu trhu. Zvyšují riziko krize? (s. 10-12); Fintech pod tlakem regulace. Blíží se obrat? (s. 18-19); Novinky v regulaci aneb se začátkem roku přicházejí drobné změny (s. 22); Bankovníctví bez omezení: šest trendů, které v roce 2026 změní finanční sektor (s. 23-25); Zelené financování v Česku aneb jak banky pomáhají firmám i domácnostem zvládnout energetickou transformaci (s. 30-31); Stavební spoření je stále v kurzu. Tahounem jsou úvěry na rekonstrukci (s. 36-37); Výsledek státního rozpočtu musíme číst poctivě. Tedy bez peněžních toků mezi ČR a EU (s. 44); Tuzemské banky jsou věřitelé státu - stabilita s rizikovou příchutí (s. 46-47); Revize výdajů jako nástroj moderního řízení veřejných financí (s. 48-49).

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

The ascent of India's economy : a giant rises

Vzestup indické ekonomiky obr se probouzí

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9483, p. 57-58

Článek se zaměřuje na proměnu indické ekonomiky, která navzdory dlouhodobé pověsti pomalého růstu a současným vnějším tlakům začíná vykazovat nečekaně silný potenciál. Popisuje kombinaci příznivých okolností, rozumné makroekonomické politiky a hlubších strukturálních reforem, díky nimž Indie dosahuje vysokého hospodářského růstu, nízké inflace a posiluje svou roli v globálních výrobních řetězcích. Text zároveň hodnotí dopady obchodní politiky prezidenta Trumpa na reformní úsilí předsedy vlády Modiho. Dále charakterizuje výzvy, které musí země překonat, aby si důvěru investorů a reformní tempo udržela dlouhodobě.

The case for optimism in South Africa : African economies**Dávka optimismu pro Jižní Afriku : africké ekonomiky**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9484, p. 30-31

Článek rozebírá, proč se v Jihoafrické republice objevuje nový pocit optimismu ohledně ekonomického vývoje. Týká se především náznaků zlepšení po letech úpadku, od stabilizace energetiky až po první skutečné strukturální reformy. Text vysvětluje, že „obrácení trendu“ stojí hlavně na zlepšení státních podniků (zejména energetického gigantu Eskom), otevření trhu pro soukromé investice a vzniku vlády národní jednoty, která urychluje reformy. Zlepšují se i makroekonomické ukazatele: klesá inflace, roste fiskální disciplína a agentury zvyšují rating. Zároveň však článek upozorňuje, že země stále čelí zásadním problémům, jako jsou vysoká nezaměstnanost, pomalá realizace reform, rozsáhlá kriminalita, politická nejistota i obavy z korupce a oslabení vlastnických práv.

Alice Hancock, Andy Bounds

The divisive "Buy European" plan**Kontroverzní plán „Kupujte evropské výrobky“**

Financial Times, Vol. 2026, No. 42167 (5.2.2026), p. 17

Článek popisuje přípravu evropské legislativy Industrial Accelerator Act, známé také jako iniciativa „Made in Europe“, jejímž cílem je posílit evropskou průmyslovou autonomii. Plán počítá s využitím veřejných zakázek v objemu 2 bilionů eur k podpoře domácí produkce a cílí na zvýšení podílu evropského průmyslu na celkovém hospodářském výkonu EU ze současných 16 % na alespoň 20 % do r. 2030. Opatření zahrnují požadavky na podíl lokálně vyrobených komponent, což má snížit závislost na asijských dodávkách. Dle autorů může být výroba v Evropě v některých sektorech až o 60 % dražší než v Číně. Dle zastánců legislativy je potřeba dosáhnout strategickou nezávislost v klíčových průmyslových oblastech kvůli nepředvídatelné obchodní politice USA a silné čínské konkurenci. Odpůrci argumentují příliš vysokými veřejnými výdaji, které budou vynaloženy na firemní dotace, a pokřivenou konkurenceschopností.

Barbara Moens, Alice Hancock, Henry Foy

EU urged to enact regulation ‘big bang’**EU musí zatřást s regulacemi**

Financial Times, Vol. 2026, No. 42174 (13.2.2026), p. 2

Článek popisuje, jak předseda Evropské rady António Costa volá po oživení evropské konkurenceschopnosti překonáním regulací a národní fragmentace, kvůli nimž EU zaostává za USA a Čínou. Vyzývá členské státy, aby zavedly konkrétní přeshraniční reformy, omezily byrokracii na jednotném trhu a aby vlády pokročily v projektech unie kapitálových trhů a integrované energetické sítě. Costa se sice brání širokému protekcionismu, ovšem hledá kompromis ohledně francouzského návrhu politiky „Buy European“ (kupujte evropské výrobky). Opatření by měla cílit jen na vybraná strategická odvětví, jako je ocelářství a chemický průmysl. Zdůrazňuje, že Evropská unie by měla zjednodušit předpisy týkající se ochrany klimatu; musí zůstat otevřeným trhem a zároveň se vybavit nástroji, aby mohla čelit geopolitickému tlaku.

Alice Hancock, Kana Inagaki

EU will tie subsidies to local content**EU bude vázat dotace na místní obsah**

Financial Times, Vol. 2026, No. 42178 (18.2.2026), p. 2

Článek uvádí, že Evropská komise připravuje návrh zákona Industrial Accelerator Act, který by např. výrobcům elektromobilů, kteří přijímají státní podporu, ukládal povinnost nakupovat alespoň 70 % komponentů vozidel v rámci EU. Evropská komise také stanoví, že alespoň 25 % produktů vyrobených z hliníku a 30 % plastů používaných pro okna a dveře ve stavebnictví musí být vyrobeno v EU, aby bylo možné získat veřejné dotace. Cílem těchto opatření je ochránit evropský průmysl před silnou čínskou konkurencí. Dle BMW by tyto požadavky mohly vést k dodatečné byrokracii. Volkswagen a Stellantis podporují program „vyrobeno v Evropě“, který má motivovat k využívání místních zdrojů. Někteří výrobci také argumentují, že definice místního obsahu by se měla rozšířit i mimo EU a zahrnovat Velkou Británii, Turecko nebo Japonsko.

Olaf Storbeck

Germany cuts annual growth forecast to 1%

Německo snižuje prognózu ročního růstu na 1 %

Financial Times, Vol. 2026, No. 42161 (29.1.2026), p. 2

Článek popisuje prognózu růstu německého reálného HDP, která byla revidována v reakci na přetrvávající hospodářskou stagnaci. Korekce byla stanovena na 1,0 % pro r. 2026 a 1,3 % pro r. 2027 z původních 1,3 % pro letošní a 1,4 % pro následující rok. Autor připomíná významné investice do infrastruktury a obrany, které kabinet kancléře F. Merze implementuje, ovšem hospodářský růst brzdí nízká důvěra v soukromém sektoru. Deutsche Bank predikuje postupné zotavení díky fiskálním stimulům. Bundesbanka zůstává však ve svých odhadech pesimističtější a predikuje růst na hodnotě 0,9 % pro letošní rok.

Governing the apparently ungovernable : France

Řízení zdánlivě nezvladatelného : Francie

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9481, p. 19-20

Článek se zabývá politickou a rozpočtovou krizí ve Francii, která ochromuje vládu prezidenta E. Macrona. Popisuje neschopnost parlamentu schválit státní rozpočet, ústupky vlády opozici a zmrazení klíčových reforem, zejména důchodové. Text zároveň ukazuje, jak velký je kontrast mezi Macronovou aktivní rolí v zahraniční politice a domácí politickou paralýzou. -- Viz také s. 10.

SAMs tomorrow : Germany's economy

Slabší zítřky : německé hospodářství

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9486, p. 21-22

Článek se zabývá pomalým oživením německé ekonomiky a ukazuje, že navzdory masivním fiskálním stimulům a rekordnímu zbrojnímu rozpočtu je růst slabý kvůli průmyslovým útlumům, byrokracii a pomalému přetavení objednávek do reálné výroby. Vládní investice sice zvedají poptávku a obranný sektor roste, ale celková průmyslová produkce zůstává utlumená a pracovní místa ubývají; skutečné oživení se očekává až v druhé polovině r. 2026.

Ludmila Bartokova, Simona Circova

Similarity of EU countries in macroeconomic, innovation, and institutional performance : the case of FDI determinants

Podobnost zemí EU v makroekonomické, inovační a institucionální výkonnosti : na příkladu faktorů přímých zahraničních investic

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 28 (2025), No. 4, p. 29-43

Studie zkoumá podobnosti a rozdíly v makroekonomické a inovační výkonnosti 27 zemí EU za období 2010-2021. Autorky analyzují, jak tyto oblasti souvisejí se přímými zahraničními investicemi. Na základě makroekonomických ukazatelů a indikátorů veřejné správy od Světové banky rozděluje členské státy do čtyř klastrů. Příslušnost k jednotlivým klastrům zůstává v průběhu času relativně stabilní a obecně odráží vlny přistoupení k EU. Nejrozvinutější skupina C1 se skládá z ekonomicky silných, institucionálně stabilních a v oblasti inovací vedoucích zemí, kam spadají obecně severozápadní země EU. Skupina C2 zahrnuje bohaté ekonomiky, které investují více než 1,5 % HDP do výzkumu a vývoje, ale čelí institucionální neefektivitě. Novější členské státy, zejména v C3 a C4, se vyznačují slabší správou věcí veřejných, vyšším rizikem korupce, nižšími výdaji na výzkum a vývoj a konkurenceschopností založenou spíše na nižších nákladech na pracovní sílu než na high-tech kapacitách. Celkově lze z výsledků vyvodit, že makroekonomická stabilita zůstává důležitá, ale rozhodujícími faktory, které ovlivňují atraktivitu přímých zahraničních investic a dlouhodobou ekonomickou konvergenci v rámci EU, jsou institucionální kvalita a výkonnost v oblasti inovací. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.15240/tul/001/2025-4-003>

Suprisingly stable : China's unbalanced economy**Překvapivě stabilní : čínská ekonomická nerovnováha**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9483, p. 61-62

Článek se zabývá tím, jak Čína i v r. 2025 splnila oficiální cíl hospodářského růstu, a analyzuje, z jakých zdrojů tento růst pocházel. Ukazuje, že ekonomiku táhl především rekordní export a obchodní přebytek, zatímco domácí poptávka a investice zůstávají slabé, což znovu otevírá otázku nerovnováh v čínské ekonomice a potřeby fiskálních reforem.

Sonja Álvarez, Henrike Adamsen , Max Haerder, Daniel Goffart, Bert Losse

Wohin geht's 2026?**Co přinese rok 2026?**

WirtschaftsWoche, Jg. 2025, Nr. 52, S. 12-22

Kam směřuje německé hospodářství v r. 2026? Německo musí řešit otázky oživení konjunktury, Ukrajiny, úroků a cel. Vláda musí provést reformy a zároveň se vyrovnávat s drsnou situací ve světě. Rok 2026 bude opět nepřijemný.

Informatika. Počítače**Regulace umělé inteligence**

Právní rozhledy, Sv. 33, (2025) č. 22, Aktualita s. ii

Článek nejprve charakterizuje význam a narůstající využití umělé inteligence (AI) v různých společenských odvětvích a poté informuje o právní regulaci AI v rámci Evropské unie a v ČR. Věnuje se připravovanému návrhu zákona o umělé inteligenci, který je adaptačním předpisem k unijnímu nařízení z r. 2024 AI akt (Akt o umělé inteligenci, AIA). Má chránit před škodlivými účinky systémů AI a podporovat inovace, stanoví požadavky a povinnosti pro provozovatele systémů AI podle míry rizika, které představují pro bezpečnost, zdraví a základní práva na vnitřním trhu. Úprava stanovená AI aktem je doplněna nařízením o obecné bezpečnosti výrobků (GPSR) z r. 2023. Záměrem návrhu zákona o umělé inteligenci je zajištění řádné a včasné implementace AIA, zejména nastavení mechanismu dozoru, včetně spolupráce mezi dozorovými orgány, a určení oznamujícího orgánu.

Talkin' 'bout a revolution : generative AI at work**Když mluvíme o revoluci : generativní umělá inteligence v zaměstnání**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9484, p. 62-64

Článek popisuje, jak firmy zavádějí generativní umělou inteligenci do běžného fungování podniku. Vysvětluje, že ačkoli je AI rychlejší a výkonnější než kdykoli předtím, její reálný přínos v podnikové praxi je zatím jen postupný, protože organizace se musí učit, jak ji správně používat. Ukazuje typické problémy - technické limity modelů, slabou integraci do pracovních postupů, lidskou nedůvěru i přehnaná očekávání. Článek také popisuje, co firmy dělají špatně a jak lze AI úspěšně nasadit - úzké zadání úloh, kvalitní data, kontrolní mechanismy, správné motivace zaměstnanců a zaměření na konkrétní obchodní výsledky namísto módního nadšení. -- Viz. také příspěvek na s. 9484, st. 65. -- Viz také rozhovor v HN č. 34/2026 (18.2.2026), s. 11 a a HN č. 35/2026 (19.2.2026), s. 7.

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace**Don't call it protectionism : European competitiveness****Neříkejte tomu protekcionismus : evropská konkurenceschopnost**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9486, p. 20

Článek rozebírá varování francouzského prezidenta E. Macrona, že Evropa čelí geopolitické a geoeconomické nouzi a potřebuje rychle zvýšit konkurenceschopnost, jinak bude z trhů vytlačena Amerikou a Čínou. Představuje jeho návrhy na hlubší evropskou integraci, strategickou autonomii a zásadní reformy regulací, investic i průmyslové politiky. Macron prosazuje jednodušší pravidla, diverzifikaci dodavatelů, "evropskou preferenci" v klíčových odvětvích a masivní investice do obrany, zelených technologií a umělé inteligence financované i eurobondy, ale část členských států EU se obává protekcionismu a přílišného centralismu. Přesto panuje shoda, že Evropská unie je pomalá, roztržštěná a rychle jí dochází čas reagovat na globální posun moci.

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

Miguel Adolfo Rodriguez Cuadros

About tariffs and the winners and losers : the 2025 US Trump administration „America first trade policy“ and Switzerland

Cla a vítězové i poražení : zahraničněobchodní politika USA v r. 2025 a Švýcarsko

Global trade and customs journal, Vol. 20, (2025) No. 11-12, p. 803-811

Článek se zabývá novými celními opatřeními americké administrativy prezidenta Trumpa a tím, jak by se s nimi měly vypořádat švýcarské společnosti. Novodobá obchodní politika USA zavádí protekcionistická opatření, zvyšuje daňové příjmy prostřednictvím cel a začíná zavádět druhy specifických odvětví a komodit. Autor charakterizuje některé klíčové makroekonomické principy volného obchodu a rozebírá, jak USA podobná celní opatření zaváděla v minulosti (zákon Smoot-Hawley z r. 1930). - Poznámky.

Comparative advantage : tariff negotiations

Komparativní výhoda : jednání o clech

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9486, p. 64-65

Článek se zabývá sérií nových obchodních dohod, které prezident Trump uzavírá s různými státy, a ukazuje, že jejich podmínky jsou velmi nevyrovnané. Menší a slabší země musely přijmout tvrdé a jednostranné závazky, zatímco silnější ekonomiky ustoupily méně. Článek vysvětluje, že ačkoli USA získaly na papíře nejvíce (od otevření trhů po investiční přísliby), mohou největší výhody mít partneři, kteří byli nuceni liberalizovat své trhy, protože tyto strukturální změny přetrvají i po samotných dohodách.

María Moreno Sancho

Environmental and labour protections in EU and US trade remedy laws

Ochrana životního prostředí a pracovníků v právních předpisech EU a USA týkajících se nápravných opatření v oblasti obchodu

Global trade and customs journal, Vol. 20, (2025) No. 11-12, p. 812-821

Článek rozebírá, jak Spojené státy a Evropská unie v posledních letech využívají ochranu životního prostředí a pracovních standardů jako základ pro jednostranná obchodně-restriktivní opatření. Zaměřuje se především na rozšiřování antidumpingových a vyrovnávacích řízení. Autorka zasazuje tyto postupy do historického kontextu mezinárodního obchodního práva a argumentuje ve prospěch začleňování environmentálních a pracovních standardů do multilaterálního obchodního systému namísto jednostranných opatření. - Poznámka.

Andres Schipani, Jyotsna Singh, Andy Bounds

EU and India to unveil sweeping trade pact

EU a Indie představí rozsáhlou obchodní dohodu

Financial Times, Vol. 2026, No. 42159 (27.1.2026), p. 4

Článek přibližuje obchodní a obrannou dohodu mezi Indií a EU. Dle autorů cílí Indie na snížení strategické závislosti na USA a Číně. Dohoda o volném obchodu završuje téměř dvě desetiletí vyjednávání, výrazně snižuje vysoká indická cla na dovo z EU a zároveň posiluje dodavatelské řetězce v klíčových sektorech, jako jsou čisté technologie a polovodiče. Dohoda také obsahuje významný obranný pakt, jehož cílem je odklonit vojenské vazby Indie od Ruska. Očekává se, že toto partnerství zastupující téměř čtvrtinu světové populace zvýší indický vývoz do EU do r. 2031 o 50 miliard dolarů a upevní pozici Evropy jako největšího obchodního partnera Indie v oblasti zboží (136 miliard dolarů za r. 2025).

Adam Geršl, Aleksandra Jandric

Exploring institutional determinants of private equity and venture capital activity in Europe

Zkoumání institucionálních determinantů činnosti soukromého kapitálu a rizikového kapitálu v Evropě

Finance a úvěr, Vol. 75 (2025), No. 4, p. 400-422

Studie zkoumá determinanty aktivity soukromého kapitálu v Evropě. Na základě zkoumání 43 nezávislých proměnných ze 26 evropských států za období 2007-2022 autoři ukazují, jak investice vzrostly z 0,29 % HDP za r. 2012 na 0,82 % za r. 2021. Navíc se faktory ovlivňující soukromý kapitál v jednotlivých etapách (investice, získávání finančních prostředků a odprodeje) výrazně liší. Obchodní otevřenost se jeví jako jediný konzistentně významný determinant ve všech modelech, který má negativní vliv na investice, ale

pozitivní vliv na získávání finančních prostředků a odprodeje. Ekonomická globalizace a inflace také vykazují účinky závislé na dané etapě, zatímco bankovní úvěry soukromému sektoru vynikají jako obzvláště silný faktor získávání finančních prostředků. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://journal.fsv.cuni.cz/mag/article/show/id/1557>

Naseer Ul Hassan, Md. Sarafriz Equbal, Quaseen Jahan

Institutions and free trade agreements as determinants of trade potential of India : a stochastic frontier gravity model analysis

Institute a dohody o volném obchodu jako determinanty obchodního potenciálu Indie : analýza za použití stochastického hraničního gravitačního modelu

Statistika, Vol. 62, (2025) No. 4, p. 509-521

Studie hodnotí, jak instituce a obchodní dohody ovlivňují skutečný exportní a importní potenciál Indie. Autoři za použití stochastického hraničního gravitačního modelu (SFGM) zjišťují, že exportní efektivita je asi 76 % a importní 57 %. Bilaterální dohody zvyšují obchodní efektivitu, zatímco multilaterální dohody o volném obchodu mají slabý či žádný efekt. Institucionální rozdíly se ličně projevují na exportu a importu. - Poznámky.

Post-American transatlanticism : trade

Transatlantické směřování EU : zahraniční obchod

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9482, p. 23

Článek se věnuje podpisu obchodní dohody mezi Evropskou unií a sdružením států Mercosur, a to po více než 25 letech od počátku vyjednávání. Upozorňuje na význam této dohody v době slábnoucí globalizace a rostoucí geopolitické rivality. EU nechce být závislá jen na USA a Číně. Dohoda s Mercosurem pomáhá diverzifikovat obchodní vztahy a má zajistit stabilní dodávky surovin z Latinské Ameriky.

Gorka Echevarria

Provisional prices and their impact on customs transaction value

Prozatímní ceny a jejich dopad na celní transakční hodnotu

Global trade and customs journal, Vol. 20, (2025) No. 11-12, p. 835-838

Článek vysvětluje, jak správně stanovit celní hodnotu zboží, pokud je dováženo na základě předběžné kupní ceny a konečná částka je známa až později. Vychází z rozsudku Soudního dvora EU ve věci Tauritus UAB (C-782/23) z května 2025, který upřesňuje, kdy lze použít metodu transakční hodnoty a jaké povinnosti má dovozce po určení konečné ceny. Text se věnuje nastavení a upravování rámce celních předpisů, mezinárodních smluv a vysvětluje dopady tohoto rozhodnutí na celní praxi i běžné obchodní transakce. - Poznámky.

Runners-up club : the EU and India

Klub finalistů : EU a Indie

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9484, p. 20

Článek se věnuje dlouho očekávané obchodní dohodě mezi Evropskou unií a Indií. Rozebírá její geopolitický význam v době, kdy EU i Indie hledají větší strategickou autonomii mimo vliv USA a Číny. Dále ukazuje, že i když má dohoda jen omezený krátkodobý ekonomický dopad, představuje důležitý krok k hlubší spolupráci v obchodu, obraně, výzkumu i migraci. Indie se snaží zmírnit dopady amerických cel a EU naopak hledá nové partnery, aby diverzifikovala své obchodní vztahy. Přesto zůstávají sporné oblasti, zejména ruské vazby Indie a evropská uhlíková daň. Dohoda ale ukazuje, že i „druhé mocnosti“ mají vlastní manévrovací prostor ve světě rostoucí rivality velmocí.

The tropical sandbox : reform in Hainan

Tropický sandbox : reforma na ostrově Hainan

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9485, p. 43-44

Článek se zabývá novým čínským experimentem, tj. přeměnou ostrova Hainan na největší světový přístav volného obchodu. Rozebírá možnosti, jak přilákat investice, turismus i zahraniční firmy, a zároveň otázky možného úspěchu. Článek popisuje výhody projektu (nízká cla, daňové úlevy, volnější pohyb kapitálu, speciální lékařskou zónu i pilotní přístup k nezablokovanému internetu), ale upozorňuje, že Hainan má za sebou dlouhou historii neúspěšných pokusů o reformy, trpí nedostatkem talentů, slabou infrastrukturou a chybějícími dodavatelskými řetězci. Autoři proto hodnotí projekt jako ambiciózní, ale zatížený riziky. Jeho úspěch bude záviset na tom, zda se ostrov dokáže skutečně otevřít světu.

Zhisheng Li, Bingxuan Lin, Zhouyi Liu, H. Zafer Yüksel

Unpacking the crisis: impact of COVID-19 on global equity flows

Analýza krize: dopad nemoci covid-19 na globální toky kapitálu

Journal of financial stability, Vol. 2025, No. 81, 17 p. (101479)

Autoři zkoumají, jak pandemie nemoci covid-19 ovlivnila mezinárodní toky kapitálu prostřednictvím dvou odlišných kanálů: přímého, který zachycuje skutečné ekonomické narušení způsobené pandemií, a nepřímého, vyplývajícího z paniky, kterou pandemie vyvolala. Ukazují, že právě pandemická panika představuje hlavní příčinu změn v mezinárodních kapitálových tocích, a nikoli samotné ekonomické dopady pandemie. Negativní dopad paniky na toky kapitálu je výraznější v prvních měsících r. 2020 a je částečně kompenzován vládními intervencemi, což se projevilo zejména v rozvinutých ekonomikách. Zjištění ukazují nutnost rozlišovat mezi reálnými ekonomickými šoky a dynamikou pandemie ovlivněnou akutními náladami. - Poznámky.

Podnik a podnikání

Stelios Giannoulakis, Plutarchos Sakellaris

Anatomy of the Greek depression with firm-level data : the importance of demand shocks

Anatomie řecké hospodářské krize na základě údajů o jednotlivých podnicích: význam šoků na straně poptávky

American Economic Journal: Macroeconomics, Vol. 18 (2026), No. 1, p. 260-296

Studie užívá období řecké deprese, během níž reálný hrubý domácí produkt klesl o 22 %, k analýze toho, jak velikost a stáří podniků ovlivnily pokles tržeb během hluboké krize. Autoři na základě rozsáhlého souboru dat o více než 30 000 řeckých podnicích zjišťují, že nejprudší poklesy zaznamenaly malé podniky, kde kleslo tempo růstu tržeb o 32,5 procentního bodu. Velké podniky v uvedeném období zaznamenaly pokles pouze o 10,1 procentních bodů. Tento rozdíl je přisuzován prudkému poklesu poptávky a systémovým finančním omezením, jež u úvěrově omezených firem způsobily o 9,2 procentních bodů větší propad než u jejich konkurentů. Klíčovým zjištěním je, že nadměrná citlivost těchto nových a malých podniků byla zodpovědná za přibližně 23,4 % celkového poklesu řeckého produktu během krize, což podtrhuje makroekonomický význam podpůrných politik cílených nejen na velikost, ale i na stáří firem. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1257/mac.20220125>

Rodrigo Londoño van Ruten

Corporate lobbying and US federal grants : information in exchange for compensation

Lobbing podniků a federální granty USA : informace výměnou za odměnu

Journal of financial stability, Vol. 2025, No. 81 (December), 23 p. (101473)

Článek se zabývá tématem lobbingu podniků v USA v letech 2000-2020 a jeho vlivem na získávání federálních grantů. Autor zkoumá, zda a do jaké míry lobbistické aktivity firem ovlivňují pravděpodobnost, že podnik získá finanční podporu od federálních agentur. Dále zjišťuje, jaké šance mají během procesu přidělování grantů ti, kteří lobbojí přímo u instituce odpovědné za jejich udělování. Výsledky naznačují významný pozitivní dopad výdajů na lobbování zaměřených na grantové agentury. - Poznámky.

The factory of the future : manufacturing

Továrna budoucnosti : výroba

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9481, p. 51-52

Článek se zabývá proměnou průmyslové výroby díky moderní automatizaci a nástupu umělé inteligence v továrnách. Konkrétně popisuje, jak pokročilé roboty, průmyslový software, digitální dvojčata (digitální model reálného fyzického přístroje) a generativní AI překonávají dřívější limity automatizace a činí výrobu flexibilnější a efektivnější. Text vysvětluje, proč se r. 2026 považuje za zlomový a jak tyto technologie mohou vést ke vzniku menších, chytřejších a částečně autonomních továren místo tradičních velkých výrobních komplexů.

From bad to worst : German bankruptcies**Z bláta do louže : německé bankroty**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9482, p. 24

Článek se zabývá úpadkem německého průmyslu a zhoršující se ekonomickou situací, která vede k uzavírání továren a růstu insolvencí. Týká se konkrétně případu historického výrobce uzenin Eberswalder Wurstwerke a širšího trendu úpadku napříč německou ekonomikou. Článek uvádí, že takových továren, kde provoz končí navzdory dřívějším příslibům investic, stále přibývá. Ekonomika stagnuje a insolvence dosahují nejvyšší úrovně za dvě desetiletí. Postiženy jsou různé sektory - od logistiky a módy po stavebnictví, což ukazuje na hlubší strukturální problém německého hospodářského modelu.

Going global 3.0 : Chinese business**Globalizace 3.0 : čínské podniky**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9482, p. 60-61

Článek se zabývá nejnovější vlnou globalizace čínských podniků a rychlým rozšiřováním jejich působení po celém světě. Věnuje se jejich růstu v zahraničí, novým strategiím expanze a výzvám, které přináší geopolitické napětí. Popisuje, jak čínské značky pronikají na západní trhy, investují do zahraničních továren, otevírají tisíce obchodů a najímají více místních zaměstnanců. Motivací je zpomalení čínského hospodářského růstu, rostoucí náklady a snaha získat vyšší marže v zahraničí. Zároveň podniky čelí rizikům - americkým regulacím, komplikovaným vlastnickým strukturám či obavám čínské vlády z přesunu aktivit do zahraničí. Přesto trend pokračuje a svět může očekávat ještě výraznější přítomnost čínských značek.

Reaching for the stars : Musk Inc**Až ke hvězdám : Elon Musk s.r.o.**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9485, p. 51-52

Článek se věnuje rozhodnutí E. Muska sloučit společnosti SpaceX a xAI do jednoho gigaprojektu v hodnotě 1,25 bilionu dolarů. Týká se rizik, která spojení představuje pro Muskovo impérium, i toho, zda je Muskova vize AI ve vesmíru ekonomicky udržitelná. Dále ukazuje, že SpaceX je vysoce zisková firma, zatímco xAI pálí miliardy a zatěžuje celý projekt obrovskými dluhy, vyšetřováním i ztrátovými datovými centry. Musk zároveň přetváří Teslu v „AI firmu“ a riskuje její stabilitu tím, že sází na humanoidní roboty. Článek upozorňuje, že pokud se Muskova víra v rychlou revoluci umělé inteligence nenaplní, může ohrozit celou strukturu jeho podnikatelského impéria.

Hana Kubcová

Změny v podávání zpráv o udržitelnosti

Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2025, č. 4, s. 30-36

Povinnost podávat zprávy o udržitelnosti vychází z evropské směrnice CSRD z konce r. 2022. V únoru 2025 představila EK návrhy změn v oblasti podávání zpráv o udržitelnosti, které jsou součástí balíčku Omnibus 1 a přinášejí zjednodušení některých pravidel. Článek popisuje kontrétní změny související s podáváním zpráv o udržitelnosti - směrnice stop-the-clock č. 2025/794/EU z dubna 2025, která obsahuje odložení náběhu druhé a třetí fáze o dva roky, a věcný návrh směrnice, pokud jde o některé náležitosti podávání zpráv podniků o udržitelnosti a náležitě péče. Věnuje se také revizi a zjednodušení stávajících standardů ESRS. Autorka dále přibližuje požadavky na podávání zpráv o udržitelnosti vyplývající z českého zákona o účetnictví. - Poznámka.

Pojišťovnictví. Sociální péče

Mary McDougall

Denmark's pension funds face state pressure to invest in domestic assets**Dánské penzijní fondy čelí tlaku státu, aby investovaly do domácích aktiv**

Financial Times, Vol. 2026, No. 42168 (6.2.2026), p. 10

Článek se zabývá výzvou dánské vlády směřem k tamnímu penzijnímu sektoru v hodnotě 737 miliard eur, aby přesměroval více kapitálu do evropských investic v souvislosti s rostoucími geopolitickými obavami o fiskální stabilitu USA. Dle ministra průmyslu Morten Bødskov jsou penzijní fondy příliš vystaveny americkým aktivům a měly by hrát aktivnější roli v podpoře dánských pracovních míst. Některé fondy

již snižují své podíly v amerických státních dluhopisech a přehodnocují vystavování vůči dolaru. Data ukazují, že dánské penzijní fondy drží 1,15 bilionu dánských korun v amerických akciích ve srovnání s 659 miliardami dánských korun v domácích akciích.

Martin Štefko

Povinný příspěvek pro některé zaměstnance v riziku

Právní rozhledy, Sv. 33, (2025) č. 23-24, s. 764-768

Příspěvek se blíže zabývá zákonem o povinném příspěvku na produkty spoření na stáří č. 324/2025 Sb., který má napomoci snížit finanční náročnost I. pilíře důchodového pojištění při současném navýšení sociálního zabezpečení osob konajících tzv. náročné profese. Zaměstnanci konající rizikovou práci získávají ve zvýšené míře možnost čerpat tzv. předdůchod. Zvýhodněnou skupinou jsou pouze zaměstnanci zařazení do třetí skupiny rizik pro teplo, chlad, vibrace a/nebo celkovou fyzickou zátěž při dynamické fyzické práci vykonávané velkými svalovými skupinami. Autor upozorňuje na četné aplikační problémy zákona a rozebírá některá koncepční omezení přijaté právní úpravy. - Poznámky. -- Viz také Práce a mzda č. 2/2026, s. 5-11 a Mzdová účetní č. 1/2026, s. 16-19.

Jiří Vopátek

Příspěvek na péči mezi politikou a ekonomikou : sociální odpovědnost v kontextu strukturálního deficitu a valorizačních mechanismů

Fórum sociální politiky, Sv. 19, (2025) č. 4, s. 36-61

Příspěvek na péči je klíčovým nástrojem sociální politiky ČR, jehož cílem je finančně podporovat osoby závislé na pomoci druhých. Článek ukazuje, že reálná hodnota příspěvku na péči v letech 2007–2024 výrazně klesala, zejm. kvůli inflaci a chybějící automatické valorizaci, nejvíce u dospělých v I. stupni závislosti. Udržení jeho hodnoty by v r. 2025 vyžadovalo asi 6,5 mld. Kč dodatečných výdajů ze státního rozpočtu, avšak rostoucí deficit, zadlužení a úrokové náklady výrazně omezují možnosti státu. Studie proto diskutuje různé formy valorizace v kontextu napjatých veřejných financí. Plný text dostupný z: <https://www.rilsa.cz/casopis/forum-socialni-politiky-04-2025/>

Sophie Crocoll

Tun und Lassen

Co zavést a co ponechat

WirtschaftsWoche, Jg. 2025, Nr. 51, S. 20-23

Po balíčku důchodových opatření přichází v Německu důchodová reforma. Komise má rozhodnout o tom, na co si vláda netroufá. Jaký je pracovní úkol vlády? Měla by ponechat vázání odchodu do důchodu na počet let placení příspěvků, začlenění úředníků a zahrnutí výnosů z kapitálu. Nově by měla omezit předčasný odchod do důchodu a zvýšit srážky, prodloužit délku pracovního života, znovu zavést faktor udržitelnosti a vyrovnat inflaci.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Pojistný obzor : časopis českého pojišťovnictví

Sv. 2025, č. 3

Zdravotnictví bez obálek: jde to i legálně? (s. 8-9); Data a pojišťovnictví: seminář s cílem zorientovat pojišťovny v rychle se měnícím regulačním prostředí EU (s. 10-12); Nejvyšší soud k odstoupení od pojistné smlouvy - rozsudek sp. zn. 25 Cdo 789/25 (s. 13); AMLA a nové AML výzvy pro pojišťovnictví (s. 14-15); Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů z pojištění: kancelář ombudsmana České asociace pojišťoven (s. 16-17); Výroční zpráva o sankcích v oblasti distribuce pojištění v EU (s. 24-25); Nové povodňové mapy (s. 26-27); Povodně 2024: jak jsme se poučili, rok poté (s. 28-30); Jak bude generace Z kupovat pojištění (s. 32-35); Výzvy pro Evropu a svět: klimatická rizika, pojištění a nutnost systémové odolnosti - konference Insurance Europe (s. 42-44).

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství

Adam Slaviček, Stanislava Hronová, Richard Hindls

Analysis of the heterogeneity of apartments and its impact on rental prices in Prague using web scraping and hedonic regression model

Analýza heterogenity bytů a její dopad na ceny nájemného v Praze s využitím analýzy nabídek na internetu a hedonického regresního modelu

Statistika, Vol. 62, (2025) No. 4, p. 433-447

Studie zkoumá, jak rozdílné vlastnosti pražských bytů ovlivňují výši nájmu. Autoři využívají data z portálu SReality (od listopadu 2024 do května 2025) a pomocí hedonické regrese (regrese zohledňující okolnosti) hodnotí vliv dispozice bytu, velikosti a vybavení nemovitosti. Zároveň porovnávají klasické a hedonické cenové indexy, aby zjistili, zda změny nabídky zkreslují statistiky. Ukazuje se výrazná prostorová rozdílnost cenotvorných faktorů, ale jen malé rozdíly mezi indexy při krátkodobém sledování. - Poznámky.

M. Koetter, P. Marek, A. Mavropoulos

Real estate transaction taxes and credit supply

Daně z transakcí s nemovitostmi a nabídka úvěrů

Journal of financial stability, Vol. 2025, No. 80 (September), 19 p.

Autoři zkoumají, zda a jak změny daně z převodu nemovitostí (RETT, Grunderwerbsteuer) ovlivňují regionální ceny bydlení a nabídku hypotečních úvěrů bank v Německu. Zjišťují, do jaké míry může fiskální politika působit jako nástroj k omezení úvěrové expanze na trhu s bydlením, podobně jako regulační nástroje. Výsledky ukazují, že zvýšení sazby daně z převodu nemovitostí o jeden procentní bod je doprovázeno snížením regionálních cen bydlení o tři až čtyři procenta. Autoři použily detailní regionální data o cenách nemovitostí a hypotékách za období 2007-2019. - Poznámky.

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

Paula Gašpercová, Peter Tóth

Analysis of wage differences between woman and men in Slovakia : what is the role of motherhood?

Analýza mzdových rozdílů mezi ženami a muži na Slovensku jaký význam má mateřství?

Ekonomické rozhledy, Vol. 54, (2025) No. 3, p. 177-195

Článek se zabývá genderovým mzdovým rozdílem na Slovensku a ukazuje, že mateřství jej dále prohlubuje. Velká část nerovností zůstává nevysvětlena a autoři poukazují na potřebu systémových změn pro spravedlivější odměňování matek. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.53465/ER.2644-7185.2025.3.177-195>

Lenka Farkačová

Domácnost jako pracoviště: možnosti určení hodnoty neplacené práce

Fórum sociální politiky, Sv. 19, (2025) č. 3, s. 37-53

Autorka předkládá studii zaměřenou na práci v domácnosti a porovnává vybrané metody určení hodnoty této neplacené práce se zvláštním zaměřením na český kontext. Ukazuje, že hodnota práce v domácnosti závisí na zvolené metodě ocenění, přičemž rozdíly mezi přístupy mají zásadní důsledky pro majetkové vypořádání, sociální politiku i společenské uznání této často neviditelné, ale ekonomicky významné práce. Plný text dostupný z: <https://www.rilsa.cz/casopis/forum-socialni-politiky-03-2025/>

Anjli Raval

The great graduate job drought

Velký nedostatek pracovních míst pro absolventy VŠ

Financial Times, Vol. 2026, No. 42155 (22.1.2026), p. 15

Článek rozebírá změnu v chápání vysokoškolských titulů a tvrdí, že titul již nezaručí vstup do profesního světa. Globální nábor na VŠ zůstává 20 procent pod úroveň před pandemií. Tato krize je dle autorky hnána kombinací ekonomické nejistoty a rychlé integrace umělé inteligence, která přebírá úkoly na juniorských pozicích (mj. v sektorech marketing, právo a finance). Nezaměstnanost absolventů v USA na úrovni 5,8 % nyní převyšuje celostátní průměr. Kromě automatizace bojují absolventi také s nedostatkem

interpersonálních dovedností v důsledku výuky narušené pandemií. Někteří raději nevyužívají své vzdělání a orientují se na manuální řemesla odolná vůči AI. V korporátech ubývá počet pozic pro začínající pracovníky, což výrazně limituje absolventy v nastartování kariéry tradiční cestou.

Eva Dandová

Jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele : nový zákon

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 21, (2026) č. 1, s. 3-7

Autorka představuje smysl a cíl nového zákona č. 323/2025 Sb., o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele, který zavádí elektronické měsíční hlášení (tzv. Jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele) pro plnění informačních povinností zaměstnavatelů vůči vybraným orgánům veřejné moci. JMHZ dojde ke sloučení povinností hlášení údajů do jediného hlášení v jednom centrálním termínu; bude zasíláno Ministerstvu práce a sociálních věcí, jež se současně stane jediným správcem ICT a databázových systémů resortu práce a sociálních věcí. U údajů pro Finanční správu ČR je nutné projekt rozdělit do několika fází. Zákon zavádí dva nové identifikátory: osobní identifikační číslo a identifikátor zaměstnání. Účinnost zákona byla stanovena od 1.1.2026, dvě ustanovení nabudou účinnosti až 1.1.2027. -- Daňové souvislosti systému JMHZ viz Mzdová účetní č. 2/2026, s. 30-35.

Dalibor Holý, Hana Holcová

Pracovní trh zestárí, zbohatí a zaměstnanost se přesunula k ženám

Statistika & my, Sv. 15, (2025) č. 11-12, s. 20-22

Statistický pohled na ekonomickou aktivitu obyvatel ČR a porovnání jejího vývoje za období 2000-2024. Nejvýznamnější změny se projevují v zastoupení mužů a žen, k prudkému poklesu zaměstnanosti souvisejícímu s odchodem do starobního důchodu dochází zhruba o osm let později. Došlo k nárůstu počtu osob s vyšším stupněm vzdělání, od r. 2010 stále narůstá podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním. Cena práce vyjádřená průměrnou mzdou se za zkoumané období zvýšila zhruba na triapůlnásobek (z 13.219 Kč na 45.899 Kč). Grafy ukazují rozdělení populace podle ekonomického postavení v letech 2000 a 2024, porovnání míry zaměstnanosti žen podle věkových skupin mezi r. 2000 a r. 2025 a vývoj zaměstnání podle vstupně vzdělání za období 2000-2024. -- Viz i další příspěvky tematické přílohy 25 let nového milénia na s. 17-32.

Josef Stanislav Tremel

Právní hodnoty při výkonu práce na dálku

Právní rozhledy, Sv. 33, (2025) č. 23-24, s. 776-784

Článek se zaměřuje na problematiku výkonu práce na dálku. Autor analyzuje současnou relevantní právní úpravu v ČR a řeší otázku zajištění bezpečnosti zaměstnanců při plnění pracovních povinností z domova. Rozebírá ústavně garantované právo na ochranu bydlení ve vztahu k povinnosti zaměstnavatele vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a přijímáním opatření k předcházení rizikům. Článek hledá odpověď na otázku, do jaké míry může zaměstnavatel zasahovat do bydlení zaměstnance za účelem zajištění bezpečnosti při práci. Autor na základě vlastního testu proporcionality dovozuje, že v právní úpravě institutu práce na dálku existuje kolize právních hodnot. Fakticky je zaměstnavateli znemožněno, aby řádně dostál svým povinnostem v základním pracovněprávním vztahu, a je tak vystaven velké nejistotě. - Poznámky.

Vojtěch Kadlubiec

Prodlužování zkušební doby o pracovní dny jako nepromyšlená cesta k nejistotě

Právní rozhledy, Sv. 33, (2025) č. 22, s. 709-717

Flexibilní novela zákoníku práce mj. mířila na zvýšení právní jistoty při posuzování běhu zkušební doby. Kromě zásadního navýšení maximální délky zkušební doby také modifikovala pravidla řešící její prodlužování ze zákona, když výslovně stanovila, že se zkušební doba prodlužuje "o pracovní dny". Autor uvádí, že v dílčím smyslu došlo k upřesnění pravidel pro její prodlužování, ovšem zároveň vyvstává řada výkladových otázek, z nichž některé nebyly uspokojivě řešeny již za předchozí právní úpravy a další přináší přímo text nové normy. V článku jsou postupně rozebrány negativní důsledky přijatého řešení ve flexibilní novele (stavení, opakované prodlužování, nepředvídatelnost celkové délky zkušební doby, její excesivní prodlužování). Autor zdůrazňuje, že poskytnutý široký prostor pro možnou

interpretaci textu zákona zesiluje hrozbu jeho možného zneužití některými adresáty s primárním cílem znevýhodnit a znejistit zaměstnance. - Poznámky.

Lucie Přenosilová

Proměna role zaměstnavatelů při zajišťování rovného odměňování

Právní rozhledy, Sv. 33, (2025) č. 23-24, s. 757-763

V důsledku problémů s vymahatelností práva na rovné odměňování (právo na stejnou odměnu za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty) byla přijata evropská směrnice o transparentním odměňování č. 2023/970/EU z května 2023. Práce na transpozici směrnice do českého právního řádu stále probíhají. Autor shrnuje základní povinnosti zaměstnavatelů v souvislosti se zvyšováním transparentnosti odměňování a dále se zaměřuje opatření, která zásadně mění přístup zaměstnavatelů k zajištění rovného odměňování. Jedná se o zprávy o rozdílech v odměňování a o společné posouzení rozdílů jakožto opatření, která zaměstnavatelům uloží pravidelně ověřovat dodržování povinnosti rovného odměňování a napravovat případné nedostatky. Autor zdůrazňuje, že směrnice vede k výrazně aktivnějšímu přístupu zaměstnavatele v rámci přezkumu rovného odměňování. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Práce a mzda

Sv. 74, (2026) č. 1

Transparentnost odměňování v rámci EU: Finsko (s. 5-7); Nové povinnosti zaměstnavatelů týkající se pracovních úrazů (s. 8-9); Novela katalogů prací ve veřejných službách a správě a katalogu správních činností – nařízení vlády č. 420/2025 Sb. (s. 10-14); Návrat z rodičovské dovolené a flexinovela (s. 15-16); Změny v odměňování od roku 2026 (s. 17-19); Povinný podíl za rok 2025 (s. 22-27); Dohody ve zdravotním pojištění na přelomu let 2025/2026 v příkladech (s. 34-36).

Práce a mzda

Sv. 74, (2026) č. 2

Povinný příspěvek na produkty spoření na stáří (s. 5-11); Stanovisko CzELA k problematice docházkových bonusů – základní východiska (s. 15-19); Změny v oblasti flexicurity od 1.1.2026 (s. 20-22); Náhrada mzdy, platu nebo odměny z dohod konaných mimo pracovní poměr: při dočasné pracovní neschopnosti (karanténě, izolaci) v roce 2026 (s. 23-27); Jaká bude nezabavitelná částka pro srážky v roce 2026 (s. 28-29); Ochrana majetku a oprávněných zájmů zaměstnavatele – usnesení NS sp. zn. 21 Cdo 2618/2025 (s. 30-32).

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]

Sv. 21, (2026) č. 2-3

Redukční hranice nemocenského v roce 2026 (s. 3-6); Zvýšení minimální a průměrné mzdy – ovlivní zdanění zaměstnanců? (s. 7-9); Zaměstnanecké benefity – osvobození od daně v roce 2026 (2.) (s. 10-12); Pracovněprávní výhody v dohodách o práci (s. 21-23); Jak zabránit diskriminaci a stresu na pracovišti (s. 26-28); Odůvodnění nemoci z povolání a vliv na zaměstnaneckou rentu (s. 31-32); Rekvalifikace a zaškolení nejen pro zaměstnance (s. 33-35); Zdanění zaměstnanců – změny (s. 40-45); Průměrný výdělek – chyby výpočtu (s. 46-49); Stravenkový paušál – daňové výhody (s. 50-53); Které oblasti zdravotního pojištění zůstávají k 1.1.2026 beze změny? (s. 63-66); Dlouhodobé ošetřovné (s. 70-71); Účetní závěrka vybraných účetních jednotek (s. 86-90); Opravné položky – daňový a účetní pohled (s. 91-94); Platy ve veřejné správě v roce 2026 (s. 95-97).

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]

Sv. 21, (2026) č. 4

Cestovní náhrady nově (s. 3-7); Práce na dálku nově (s. 14-17); Problémy v dohodách o práci po novelách zákoníku práce (s. 18-20); Podpora v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci (s. 21-25); Nezdánitelné části základu daně podle § 15 ZDP (s. 32-33); Splatnost paušální zálohy (s. 34-36); Změny v § 15 a § 15b zákona o daních z příjmů (s. 40-43); Možnost snížení daně a odvodů u podnikajících zaměstnanců (1.) (s. 44-46); Sjednání mzdy a příplatky (s. 47-50); Krátkodobé pracovní vztahy a zdravotní pojištění (s. 51-53); Kdy vyšší odstupné ve VS? (s. 60-62); Nové právní předpisy pro obce (s. 63-67); Změny některých vyhlášek v oblasti školství (s. 68-71).

Právo

Michal Przeczek

Důsledky absence zápisu v evidenci skutečných majitelů v kontextu aktuální judikatury

Obchodněprávní revue [OR], Sv. 17, (2025) č. 4, s. 278-280

Otázka zápisu údajů do evidence skutečných majitelů a rozsahu zveřejňovaných informací se dostala do popředí zájmu v důsledku rozhodovací praxe SDEU. Článek představuje závěry nejnovějších rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR a Nejvyššího správního soudu ČR, jejichž snahou je odstranit negativní důsledky spojené s nepromítnutím judikatury SDEU do českého právního řádu. Představené judikáty se týkají odpovědnosti za přestupek spáchaný podle § 55 odst. 1 písm. a) zákona o evidenci skutečných majitelů; řízení o nesrovnalosti; omezení výkonu hlasovacích práv; vyloučení účastníka za zadávacího řízení dle § 122 odst. 8 písm. a) zákona o zadávání veřejných zakázek. Autoři také nastiňují možné směry dalšího vývoje problematiky. - Poznámky. -- Více k evidenci skutečných majitelů v judikatuře viz Veřejné zakázky č. 6/2025, s. 8-10.

Pavel Švásta

Likvidační pokuty a hledání jejich mantinelů v judikatuře

Správní právo, Sv. 58, (2025) č. 8, s. 639-659

Článek se zabývá zákazem ukládání likvidačních pokut v přestupkovém řízení a jeho vývojem v judikatuře českých správních soudů. Autor se věnuje hledání hranic likvidační pokuty a vymezení mantinelů pro posuzování tohoto institutu v rozhodovací praxi. Uvádí, že postupná aplikace tohoto principu správními orgány a správními soudy s sebou přinesla celou řadu praktických problémů, mezi které patří důkazní břemeno ve věci prokázání likvidační pokuty, její definice nebo diferenciací mezi právníky osobami, fyzickými osobami a podnikateli. V současné době NSS odmítá jako likvidační pokutu automaticky kvalifikovat pokutu uloženou společností nacházejícím se dlouhodobě ve ztrátě nebo v úpadku. - Poznámky.

Marcela Káňová

Náhrada škody ve veřejných zakázkách

Správní právo, Sv. 58, (2025) č. 6-7, s. 516-523

Článek se věnuje náhradě škody ve veřejných zakázkách vzniklé dodavatelům při porušení zákonného postupu ze strany zadavatele. Autorka se zaměřuje na možnosti uplatnění nároků dodavatelů, zejména na náhradu nákladů na účast v zadávacím řízení, ušlý zisk a ztrátu příležitosti. Analyzuje judikaturu týkající se přiznání náhrady škody a zmiňuje také závěry Soudního dvora EU učiněné v souvislosti s řízením o předběžné otázce, z nichž vyplývá i nárok na náhradu škody v podobě ztráty příležitosti. - Poznámky.

Jana Jurníková, Petr Novotný

Několik poznámek k materiálnímu znaku přestupků v oblasti veřejných zakázek projednávaných ÚOHS

Správní právo, Sv. 58, (2025) č. 6-7, s. 536-543

Článek řeší, jak správní orgány posuzují materiální stránku správních deliktů ve veřejných zakázkách. Novela č. 166/2023 Sb. zákona o zadávání veřejných zakázek upravila § 270 odst. 1 tak, že neplatí presumpce materiální stránky, a ÚOHS musí znovu zkoumat společenskou škodlivost každého deliktu podle zákona č. 250/2016 Sb. Judikatura však není jednotná – část požaduje posouzení materiální stránky vždy, jiná jen při námitce obviněného. Autoři zastávají názor, že posouzení materiálního znaku přestupku v oblasti veřejných zakázek musí správní orgán provádět vždy z úřední povinnosti. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky monotematického čísla o VZ.

Štěpán Kořínek

Obstrukce jako zneužití práva ve správním řízení a možnost správního orgánu k jejich vypořádání

Právní rozhledy, Sv. 33, (2025) č. 23-24, s. 784-789

Obstrukce se vyznačují uplatňováním procesních práv účastníky řízení, kteří se snaží o ztížení či zmaření účelu vedeného řízení, a často vedou ke zneužití práva. Ve většině případů bývají obstrukcemi zatížena přestupková řízení v prvním stupni. Autor rozebírá střet základních zásad správního řízení s projevy zneužití práva a popisuje zákonné možnosti vypořádání se s těmito projevy (zejm. u přestupkových

řízení v oblasti dopravy, šikana správních orgánů, která je prováděna zneužitím práva na informace, zneužívání námitek podjatosti, formálně i materiálně závadná podání, účelové podání omluv při ústním jednání, obstrukce při dokazování). - Poznámky.

Vilém Podešva, Martin Flaškár, Ondřej Špičák, Tomáš Rendl

Případová studie - lze žalovat nepravomocný výrok rozhodnutí správního orgánu 1. stupně o nevykloučení odkladného účinku odvolání/rozkladu?

Veřejné zakázky, Sv. 2025, č. 6, s. 31-37

Článek se zaměřuje na možnost správního soudu meritorně zasahovat do činnosti správního orgánu prvního stupně v situaci, kdy ještě rozhodnutí správního orgánu nenabylo právní moci. Autoři rozebírají legitimitu postupu Krajského soudu v Brně v řízení, v jehož rámci soud připustil k věcnému projednání žalobu proti nepravomocnému prvostupňovému rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v době, kdy ještě totéž rozhodnutí bylo přezkoumáváno předsedou ÚOHS na základě podaných rozkladů. Dále přibližují závěry judikatury správních soudů k řešené problematice a hodnotí přístup krajských soudů k výkladu § 85 odst. 4 správního řádu v kontextu řešeného případu. Autoři poukazují na nejednotnost rozhodovací praxe v otázce přípustnosti přímé žalovatelnosti rozhodnutí správních orgánů o nevykloučení odkladného účinku opravných prostředků. Považují postup KS Brno za překročení zákonných mantinelů soudní pravomoci. - Poznámky.

Pavel Ondřejek

Přípůsobování právního řádu mimořádné situaci

Právník, Sv. 164, (2025) č. 12, s. 1184-1194

Příspěvek se věnuje přípůsobování práva se zaměřením na proměny práva skrze jeho interpretaci, která reflektuje mimořádnou situaci. Autor ukazuje, že proměny práva cestou přípůsobování se faktickým situacím jsou procesem imanentním právu. Přes jistou relativní autonomii totiž právo nemůže zůstat izolované od změn, zejména jsou-li společenské změny zásadní, což je typické právě pro mimořádné situace. Velmi dobrým příkladem je v článku několikrát zmíněná pandemie nemoci covid-19, která kromě změn v právním řádu vyvolaných cestou přijímání a změn zákonů a mimořádných opatření, přinesla dalekosáhlé důsledky v řadě aspektů společenského života. Právní řády států na tuto krizi reagovaly nejen normotvorbou, nýbrž i proměnami interpretace některých institutů či soudních doktrín (v článku je podrobněji zmíněn test proporcionality a požadavek na odůvodnění mimořádných opatření). - Poznámky. -- Článek reaguje na jednu z hlavních myšlenek knihy J. Dientsbiera "Teorie mimořádného vládnutí". -- Viz také další příspěvky v čísle na s. 1153-1168 a s. 1207-1221.

Martin Hadinec

Role civilních soudů ve vnitrostátním přezkumu veřejných podpor z hlediska neplatnosti zvýhodňujícího právního jednání

Právní rozhledy, Sv. 33, (2025) č. 22, s. 717-722

Problematika vnitrostátního vymáhání nedovolené veřejné podpory je specifickým střetem unijního a vnitrostátního práva, jenž vyvolává řadu aplikačních otázek. Národní soudy jsou povinny zajistit, aby došlo k dodržování tzv. standstill clause, tj. zákazu poskytnout veřejnou podporu předtím, než je prohlášena za slučitelnou, resp. pokud nesplňuje podmínky stanovené v sekundárních předpisech (např. GBER). Pokud dojde k porušení standstill clause, musí soudy zajistit odstranění zásahu do vnitřního trhu. Autor se zaměřuje na otázku neplatnosti soukromoprávního jednání, které nese znaky veřejné podpory. - Poznámka.

Hana Müllerová

Trojice posudků mezinárodních tribunálů jako impuls k nové interpretaci klimatických závazků států

Právník, Sv. 164, (2025) č. 12, s. 1137-1152

V r. 2025 uplynulo již deset let od sjednání Pařížské klimatické dohody, která tvoří hlavní mezinárodněprávní nástroj řešení klimatické změny. V nedávné době byly publikovány posudky Mezinárodního soudního dvora (ICJ), Meziamerického soudu pro lidská práva a Mezinárodního soudu pro mořské právo, které přinesly zásadní interpretační impuls pro výklad klimatického práva. Trojice posudků vykládá povinnosti států ve vztahu k řešení klimatické změny a poskytuje na ně v mnoha směrech nový pohled. Článek se zaměřuje na rozbor obsahových prvků posudků, které přináší největší

posun oproti dosavadní interpretaci. Autorka vysvětluje pohled mezinárodních tribunálů na stanovení klimatických cílů, koncept due diligence v této oblasti, lidskoprávní povinnosti států při řešení změny klimatu a odpovědnost států za porušení klimatických závazků. - Poznámky.

Petr Mlsna

Úvaha de lege ferenda - posílení prvků apelace v řízení u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže při přezkumu veřejných zakázek

Správní právo, Sv. 58, (2025) č. 6-7, s. 552-562

Článek se zabývá přezkumem zadávání veřejných zakázek a rolí principu apelace ve správním řízení. Autor pojednává o zásadě dvojinstančnosti a opravných principech a o základním nastavení řízení o odvolání a rozkladu dle správního řádu. Základní myšlenkou článku je posílení prvků neúplné apelace v řízení o rozkladu při přezkumu veřejných zakázek, což by mohlo vést k zrychlení řízení o přezkumu veřejných zakázek před ÚOHS. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky monotematického čísla o VZ.

Statistika. Demografie. Sociologie

Amna Shafqat

Addressing the educational needs of non-European refugee children in Czechia : social work interventions

Řešení vzdělávacích potřeb mimoevropských dětských uprchlíků v Česku intervence : v oblasti sociální práce

Fórum sociální politiky, Sv. 19, (2025) č. 3, s. 8-36

Studie se zabývá tím, jak čeští sociální pracovníci chápou a řeší vzdělávací potřeby neevropských uprchlických dětí v prostředí silných protiuprchlických nálad a slabé politické podpory. Výzkum ukazuje, že tyto potřeby vnímají jako komplexní. Osvojování jazyka je dle jejich názoru klíčové, ale samo o sobě nestačí, vzhledem k nedostatečně připraveným školám, učitelům a slabé institucionální koordinaci. Sociální pracovníci proto volí kompenzační přístup, který zahrnuje individuální, rodinné i institucionální intervence nahrazující systémové nedostatky. Studie jako první empiricky popisuje jejich roli prostředníků, kteří propojují školy, politiku a praxi, a zdůrazňuje potřebu posílení spolupráce pro efektivnější integraci dětských uprchlíků v ČR. Plný text dostupný z: <https://www.rilsa.cz/casopis/forum-socialni-politiky-03-2025/>

Účetnictví

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Účetnictví

Sv. 30, (2026) č. 2

Rezervy - současnost a budoucnost? - účetní zobrazení rezerv (s. 2-8); Změny v oblasti podávání zpráv o udržitelnosti - zákon č. 316/2025 Sb. (s. 9-15); Účetní a daňové dopady ukončení činnosti (s. 27-34); Daň z nemovitých věcí za zdaňovací období roku 2026 - na co nezapomenout (s. 35-38); Co je jiný majetek z hlediska zákona o daních z příjmů? (s. 39-42); Zmírnění negativních dopadů vyměření daně (se zaměřením na odvod a penále za porušení rozpočtové kázně) (s. 43-47); Výběr zajímavých rozsudků Nejvyššího správního soudu k dani z příjmů (s. 48-49); Minimální mzda od 1. ledna 2026 zvyšuje nároky zaměstnanců (s. 50-52); Vyšší mzdy podle kolektivní smlouvy (s. 53-56).

Veřejná správa

Martin Kopecký

K nové úpravě rozhodování o porušení povinností státního zaměstnance

Správní právo, Sv. 58, (2025) č. 8, s. 605-621

Článek se zabývá novou právní úpravou odpovědnosti státních zaměstnanců za porušení služební disciplíny podle novely zákona o státní službě účinné od 1.1.2025. Změny přináší zejména zrušení kárných komisí a nahrazení kárného řízení rozhodováním služebních orgánů o odvolání ze služebního poměru. Autor analyzuje důvody přijatých změn, poukazuje na jejich systémové dopady a identifikuje sporná místa nové úpravy. Součástí článku je rovněž komparace české právní úpravy s předchozími úpravami a s vybranými zahraničními přístupy. - Poznámky.

Zdenka Papoušková, Taťána Zelenská

Odpovědné veřejné zadávání jako nástroj udržitelného rozvoje

Správní právo, Sv. 58, (2025) č. 6-7, s. 449-462

Článek se zabývá tématem odpovědného veřejného zadávání jako nástroje udržitelného rozvoje. Prezentuje aktuální témata odpovědného VZ s ohledem na jeho legislativní východiska, judikaturu, praktickou vnitrostátní aplikaci i vybrané mezinárodní studie a metodiky. Autorky analyzují právní zakotvení v českém právním řádu, zejména v zákoně o zadávání veřejných zakázek, a zdůrazňují význam zohledňování enviromentálních, sociálních a inovačních aspektů při zadávání veřejných zakázek v právním i společenském kontextu. - Poznámky.

Josef Hrstka

Pravomoci ÚOHS při přezkumu hodnocení nabídek

Správní právo, Sv. 58, (2025) č. 6-7, s. 463-472

Hodnocení nabídek je významným úkonem zadavatele v rámci zadávacího řízení, který určuje účastníka zadávacího řízení vybraného k uzavření smlouvy se zadavatelem. Článek se zabývá pravomocemi ÚOHS při přezkumu již provedeného hodnocení nabídek zadavatelem s přihlédnutím k ustálené dlouhodobé judikatuře správních soudů i rozhodovací praxi ÚOHS. Autor dovozuje, že ÚOHS nepřezkoumává odborné úvahy hodnotitelů, ale pouze dodržení zákonného rámce a zásady transparentnosti při postupu zadavatele. - Poznámky.

Jan Vašek

Profesionální nákup Software-as-a-Service ve veřejném sektoru. (1.)

Veřejné zakázky, Sv. 2025, č. 6, s. 44-48

Autor se věnuje tématu profesionálního nákupu Software-as-a-Service (SaaS) a přibližuje jeho metodiku veřejným zadavatelům. V této části přináší definici konceptu SaaS (software jako služba) a na konkrétních datech ukazuje rostoucí význam SaaS pro veřejný sektor. Návazně se zamýšlí nad výhodami a nevýhodami nákupu standardizovaných a customizovatelných SaaS řešení ve srovnání s pořízením softwaru na míru. Dále rozebírá specifika nákupu Software-as-a-Service a strukturu metodiky zaměřenou na klíčové oblasti zájmu veřejných zadavatelů. V závěru autor shrnuje problematiku v "Desateru nákupu SaaS pro pragmatiky". - Poznámky. -- První ze série šesti článků.

Barbora Špetová

Výklad podmínek postavení zadavatele dle § 4 odst. 1 písm. e) bodu 1 ZZVZ

Správní právo, Sv. 58, (2025) č. 6-7, s. 499-506

Článek se zabývá výkladem podmínek, za nichž je právnická osoba považována za zadavatele podle § 4 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona o zadávání veřejných zakázek. Zaměřuje se na vymezení pojmu „jiné právnické osoby“ a na posouzení, kdy jejich činnosti slouží k uspokojení potřeb veřejného zájmu neobchodní povahy. Autorka analyzuje danou problematiku v praxi a opírá se o judikaturu Soudního dvora EU a českých správních soudů. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Moderní obec : odborný časopis pro veřejnou správu**Sv. 33, (2026) č. 2**

Participace osob se zdravotním postižením v českém kontextu (2) - osoby se zdravotním postižením při legislativním procesu a vytváření politik a strategií (s. 10-11); Multikomoditní sběry tříděných odpadů (s. 17); Celková produkce odpadu v Česku v roce 2024 vzrostla o šest procent (s. 20); Biometrická evidence docházky: nevyhnutelná součást pokroku, nebo cesta do pekel? (s. 22); Komunální projekt roku 2025 - představení všech 161 projektů (s. 23-86).

Veřejná správa**Sv. 37, (2026) č. 1**

Velká a "malá" novela školského zákona: Přehled nejdůležitějších změn (s. 4-5); Dozor nad jmenováním ředitelů škol: Kompetenční meze Ministerstva vnitra (s. 6); Klub zřizovatelů: Sedm let podpory, sdílení a inspirace pro lepší vzdělávání (s. 7); Péče o předškolní děti je investicí do jejich budoucnosti (s. 8-11); Základka.ai učí učitele (s. 12); Radka Vladyková: Osobní setkávání má i v digitální době nezastupitelný význam - rozhovor s ředitelkou Svazu měst a obcí (s. 14-17); Bydlení, školy a doprava: Co čeká obce v roce 2026 (s. 18-22); Vnitro přináší balík změn pro samosprávy: Změny ve volbách, elektronizaci i podpoře obcí (s. 23-24); Plánovací smlouvy v praxi - část druhá (s. 28-29); Jednotný informační systém sběru dat JISSD: Nový, nejen dotazníkový nástroj ve veřejné správě (s. 31-32); Ministerstvo představilo první verzi evidence pro zákon o podpoře bydlení (s. 33); Přehledně z EU: Plán na dostupnější bydlení (s. 34-35); Skončení služebního poměru: Největší změny, které přinesla novela zákona o státní službě (s. 36-37); Bezpečné dětství pro každé dítě: Klíčem je spolupráce napříč obory a sdílení zkušeností (s. 38-39); Nové zkoušky, nové výzvy: Rok s novelou zákona o úřednících (s. 40).

Veřejná správa**Sv. 37, (2026) č. 2**

Proč musí být umělá inteligence prioritou veřejné správy (s. 4-5); Průkopníci umělé inteligence ve státní správě: Kontrolují dotace, odpovídají na "stošestky" a hlídají vnitřní předpisy (s. 6-7); Bezplatný AI asistent usnadní obcím správní rozhodování (s. 8); Od chytrých dat k lepším službám: Umělá inteligence v obcích (s. 9-12); Vladimír Vlček: Spolupráce obcí a HZS je klíčová pro požární bezpečnost - rozhovor s generálním ředitelem HZS (s. 14-17); Evropská městská iniciativa: Nové příležitosti pro rozvoj českých měst (s. 18-20); Otrokovice otevírají cestu k digitální budoucnosti: Městské akreditační středisko nabídne certifikaci žákům i veřejnosti (s. 21-23); Stát sjednocuje svou digitální tvář pod doménou gov.cz (s. 24-25); Nový jednotný vizuální styl státní správy je v praxi od ledna (s. 26); Nové zákonné zmocnění pro vydání obecně závazné vyhlášky obce: Obnovitelné zdroje energie (s. 31); Společenství obcí v Česku se osvědčilo: Meziobecní spolupráce má budoucnost (s. 32-33); Přehledně z EU: Předsednictví v Radě EU přebírá Kypr (s. 34-35); Téměř 4 miliony Čechů sáhly po Příručce 72 hodin: Státní kampaň výrazně posílila krizovou připravenost (s. 36-37); Ceny Ministerstva vnitra za kvalitu a inovace ve veřejné správě (s. 38-39).

Veřejné finance. Rozpočet**Revize výdajů jako nástroj moderního řízení veřejných financí**

Bankovníctví, Sv. 34, (2026) č. 2, s. 48-49

Článek vychází ze studie "Revize výdajů: nástroj k efektivnějšímu řízení veřejných financí", které vydalo Centrum veřejných financí. Cílem nástroje revize výdajů (spending reviews) je analytické hodnocení jednotlivých oblastí veřejných výdajů z hlediska hodnoty za peníze a reálných dopadů veřejných politik. Revize výdajů jsou systematickým procesem, který posuzuje účelnost, efektivitu a hospodárnost veřejných výdajů. Jejich smyslem je zlepšit provádění výdajových politik a optimalizovat alokaci veřejných prostředků v dlouhodobém horizontu. Umožňují identifikovat oblasti s nízkou přidanou hodnotou, duplicitní programy či neefektivní institucionální uspořádání. V článku jsou blíže představeny zkušenosti s využitím tohoto nástroje v ČR (oblast kulturních dotací, IT a regionální politiky) i vybrané zahraniční zkušenosti. Krátce jsou také shrnuty překážky a omezení využití nástroje revize výdajů v praxi.

Leo Lewis, David Keohane, Ian Smith

Takaichi takes on bond traders in Japan's snap general election

Premérka Takaichi se v předčasných parlamentních volbách v Japonsku staví proti obchodníkům s dluhopisy

Financial Times, Vol. 2026, No. 42155 (22.1.2026), p. 8

Článek přibližuje atmosféru vedoucí k japonským předčasným parlamentním volbám, které jsou naplánované na 8. února. Dle autorů jsou globální dluhopisové trhy poměrně skeptické vůči plánu premiérky S. Takaichi na fiskální expanzi. Ve snaze oživit stagnující mzdy navrhla Takaichi dvouleté pozastavení spotřební daně na potraviny v odhadované hodnotě 5 bilionů jenů (32 miliard USD), což vyneslo výnosy 40 letých vládních dluhopisů poprvé nad hranici 4 %. Investoři ovšem zůstávají obezřetní vůči hrubému dluhu země, který dosahuje 250 % HDP. Aktuální vývoj naznačuje odklon od oslabování jenu směrem k jeho obraně a podpoře normalizace úrokových sazeb, a to i v situaci, kdy země čelí rostoucím nákladům na obranu a investičnímu závazku vůči USA ve výši 550 miliard USD. - K důsledkům volebního vítězství premiérky Takaichi viz HN č. 31/2026 (13.2.2026), s. 12.

Karolína Zábojníková

Vládní výdaje v EU mění priority

Statistika & my, Sv. 15, (2025) č. 11-12, s. 37

Výdaje vládních institucí v EU v r. 2023 dosáhly celkem 48,8 % HDP. Podíl se meziročně mírně snížil a byl také výrazně nižší ve srovnání s lety 2020 (52,9 %) a 2021 (51,2 %), kdy ukazatel ovlivnila kombinace poklesu HDP a zvýšených výdajů souvisejících s pandemií nemoci covid-19. K posílení podílu vládních výdajů na HDP došlo v r. 2023 ve 14 zemích (převažovaly země východního křídla EU). V řadě zemí došlo ke zvýšení položky ekonomických záležitostí, konkrétně v oblasti energetiky. V Česku dosáhly vládní výdaje 43,9 % HDP. Graf ilustruje podíl výdajů vládních institucí na HDP v zemích EU v r. 2023.

Martin Mana, Marek Štampach

Výzkum financují hlavně podniky

Statistika & my, Sv. 15, (2025) č. 11-12, s. 11

Stručný statistický pohled na financování a skladbu výdajů na výzkum a vývoj v Česku v r. 2024. V poměru k HDP tvořily tyto výdaje 1,82 %, což odpovídá i úrovni předcházejícího roku. Financování z veřejných zdrojů dosáhlo 52,3 mld. Kč (včetně 9,2 mld. Kč na dotace EU); na podnikový výzkum byl vynaložen dvojnásobek finančních prostředků než ve vysokoškolském a vládním sektoru dohromady. Nejvíce jej podpořily společnosti pod zahraniční kontrolou. Graf zachycuje dynamiku výdajů na VaV mezi lety 2017-2024.

Zdravotnictví

Nina Warken ; rozhovor vedly Leila Al-Serori a Britta Rybicki

"Wir müssen Milliardendefizite ausgleichen"

"Musíme vyrovnat miliardové deficit"

Handelsblatt, Jg. 2026, Nr. 30 (12.2.2026) S. 4-5

Rozhovor s německou spolkovou ministryní zdravotnictví Ninou Warken, která připravuje občany na dalekosáhlé reformy. V rozhovoru však slibuje, že nedojde ke snížení dávek. Chce stabilizovat situaci zdravotních pojišťoven a vysvětluje, co se pravděpodobně změní při návštěvě lékaře.

Zemědělství

Marcela Mácová

České zemědělství prošlo výraznými změnami i díky dotační politice

Statistika & my, Sv. 15, (2025) č. 11-12, s. 30-32

Statistické zhodnocení vývoje českého zemědělského sektoru v prvním 25 letech 21. století. Autoři vycházejí mj. z výsledků šetření Agrocensus 2000 a ze stavu Zemědělského registru ke konci r. 2024. Porovnávají strukturu zemědělských subjektů, výměry zemědělské a orné půdy i stavy a druhy

hospodářských zvířat. Dále autorka zdůrazňuje objem a důležitost dotací vstupujících do zemědělského sektoru, které v uplynulém čtvrtstoletí několikanásobně vzrostly a měnila se i jejich struktura. V přepočtu na výměru půdy obdrželi zemědělci v r. 2000 průměrně 2.799 Kč/ha, v roce 2024 to bylo průměrně 10.787 Kč/ha. Grafy dokládají strukturu zemědělských subjektů dle právní formy a změnu hlavních zemědělských ukazatelů v r. 2000 a v r. 2024 i úroveň dotací vstupujících do souhrnného zemědělského účtu v období 2000-2024. -- Viz i další příspěvky tematické přílohy 25 let nového milénia na s. 17-32.

Životní prostředí

Henrike Adamsen

Allein hinter der Mauer

Sami za zdí

WirtschaftsWoche, Jg. 2025, Nr. 48, S. 32-34

Článek se věnuje otázce, zda klimatická cla dohánějí průmyslovou politiku k absurditě nebo zda motivují svět k větší ochraně klimatu. Dle článku pravděpodobně platí obojí. Autorka zmiňuje ekonomické nástroje pro zmírnění klimatických změn jako např. Evropský mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM). Tento mechanismus zavádí cla na dovoz zboží do EU s vysokou uhlíkovou stopou, čímž zvyšuje konkurenceschopnost domácích evropských producentů a motivuje zahraniční výrobce k přechodu na nízkouhlíkové technologie.

Ignas Mikalauskas, Zenona Ona Atkociuniene, Asta Mikalauskiene

Impact of renewable energy sources on greenhouse gas emissions reduction in Germany, Sweden and Poland

Vliv obnovitelných zdrojů energie na snižování emisí skleníkových plynů v Německu, Švédsku a Polsku

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 28 (2025), No. 4, p. 1-13

Studie analyzuje dopad obnovitelných zdrojů energie (OZE) na emise skleníkových plynů (GHG) v Německu, Švédsku a Polsku. Autoři pracují s daty za období 2003-2023 a metodiky kombinující korelaci, regresi a časovou řadu ARIMA. Výsledky ukazují silnou negativní korelaci mezi spotřebou obnovitelné energie a emisemi CO₂ v Německu (-0,92) a Švédsku (-0,90), zatímco Polsko vykazuje mnohem slabší vztah (-0,23), což dle autorů odráží jeho pokračující závislost na uhlí. Regresní analýza ukazuje, že větrná energie významně snižuje emise ve Švédsku, zatímco solární a jaderná energie v Německu a geotermální energie a biomasa v Polsku nevykazují žádné statisticky významné účinky. Prognózy pro období 2024–2028 naznačují, že Německo bude i nadále snižovat emise a spotřebu primární energie, Švédsko bude dále zlepšovat energetickou účinnost a Polsko dosáhne pouze postupného snižování emisí kvůli strukturální závislosti na fosilních palivech. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.15240/tul/001/2025-4-001>

Alessandro Ferrari, Valerio Nispi Landi

Will the green transition be inflationary? : expectations matter

Bude zelená transformace způsobovat inflaci? : záleží na očekáváních

IMF Economic Review, Vol. 73, (2025) No. 4, p. 1195-1258

Článek analyzuje, zda mohou dopady environmentální politiky zelené tranzice podněcovat silnější inflaci. Autoři pracují s novým keynesiánským modelem, v němž stát zavádí postupně se zvyšující emisní daň a společnosti mohou nakupovat technologie pro snížení znečištění. Za předpokladu, že budoucí daňové úpravy budou občanům a společnostem komunikovány dostatečně transparentně, může následné utlumení poptávky působit protiinflačně. Aktuální daňové úpravy působí spíše proinflačně, ovšem podle autorů může být následný tlak na snížení cen silnější. Toto očekávání se však nenaplní, pokud domácnosti nebudou s budoucí sníženou kupní silou počítat dopředu. - Poznámky.

Životní úroveň

Bert Losse, Gökey Gürsoy

Der große Städtetest

Velký test měst

WirtschaftsWoche, Jg. 2025, Nr. 50, S. 22-30

Výsledky velkého testu měst ukazují, kde se v Německu nejlépe žije, pracuje a investuje a v jakém stavu je komunální infrastruktura. Žebříček dokládá vítěze a poražené ve stále tvrdší konkurenci mezi lokalitami. Tabulky uvádějí pořadí 71 největších německých měst podle faktorů týkajících se práce, hospodářství, nemovitostí a kvality života.

Ostatní

Gideon Rachman

Hedging against Trump's America

Zajištění proti Trumpově Americe

Financial Times, Vol. 2026, No. 42157 (24.1.2026), p. 6

Článek přibližuje vztahy mezi Spojenými státy a ostatními vyspělými demokratickými státy. Dle autora došlo na Světovém ekonomickém fóru v Davosu v r. 2026 k dramatickému obratu ve vztazích, kdy západní spojenci v čele s belgickým premiérem Bartem De Weverem a kanadským premiérem Markem Carneyem otevřeně vyzvali ke snížení závislosti na USA v reakci na agresivní politiku prezidenta Trumpa. Carneyho projev, ve kterém mimo jiné zmiňuje Václava Havla, reagoval mj. na hrozbu anexe Grónska, na zneužívání silného ekonomického postavení Ameriky a doporučil strategickou diverzifikaci směrem k jiným zemím. Autor zdůrazňuje rostoucí evropské úsilí o strategickou autonomii v obraně a technologiích.

China eyes the melting north : research and more

Čína sleduje tající Sever : výzkum a mnohem víc

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9486, p. 45-46

Článek se zabývá proměnou čínské arktické politiky a tím, jak čínské vedení mění svou rétoriku i chování v reakci na rostoucí bezpečnostní napětí, ruské partnerství a obavy západních států. Čína se snaží působit umírněněji, zatímco její vědecké, ekonomické a potenciálně vojenské aktivity v Severním ledovém oceánu vyvolávají stále větší pozornost a nedůvěru v NATO i EU. -- Viz také FT č. 42174 z 13.2.2026, s. 3.

ICE rage : America's immigration paramilitaries

Roustoucí nesouhlas s imigračním a celním úřadem (ICE) : imigrační polovojenské jednotky USA

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9484, p. 16-18

Článek se zabývá imigrační politikou v USA. Přibližuje, jak se imigrační agentura USA (ICE) pod vedením D. Trumpa změnila v politicky loajální sílu, jednající jako jeho osobní ozbrojená jednotka. Dokládá zejména eskalaci násilí, kontroverzní taktiky ICE a dopady na veřejný pořádek i Trumpovu podporu. Popisuje nedávné smrtelné incidenty v Minneapolis, prudkou expanzi imigračních složek, oslabení dohledu a nábor politicky loajálních nováčků s nedostatečným výcvikem. Článek ukazuje, že agentury operují jako téměř nekontrolovaná polovojenská síla, což vyvolává obavy z politického zneužití, zastrašování opozice a narušení demokratických procesů. Autoři varují, že tato strategie nejen ohrožuje veřejnou bezpečnost a práva občanů, ale také začíná poškozovat samotného Trumpa, protože pobouření veřejnosti vůči ICE prudce roste. -- Viz také příspěvek na s. 35-36.

MAGAZuela : dilemmas of exile

MAGAZuela : dilemma emigrace

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9481, p. 32-33

Článek popisuje, jak svržení venezuelského prezidenta Nicoláse Madura americkými silami ovlivnilo venezuelské exulanty žijící v USA, zejména na Floridě. Ukazuje jejich rozpolcené reakce. Radost z pádu autoritářského režimu se mísí se strachem z deportací poté, co administrativa D. Trumpa zrušila dočasnou ochranu (TPS) pro statisíce Venezuelanů. Článek konkrétně zachycuje, jak se zahraničněpolitický zásah USA dostává do přímého rozporu s tvrdou imigrační politikou, která ohrožuje právě ty, kteří pád Madura nejvíce vítali.

On their own: nuclear weapons**Na vlastní pěst: jaderné zbraně**

The Economist, Vol. 458, (2026) No. 9485, p. 17-18

Článek se věnuje tématu osamostatňování evropských států z pohledu obranné politiky a zbrojení. Trumpův tlak na Evropu podněcuje debatu o evropské jaderné obranné kapacitě; evropské státy (zejména Francie a Británie) by měly více spoléhat na vlastní jaderné zbraňové systémy. Článek zdůrazňuje, že tyto návrhy získávají na váze kvůli obavám z nespolehlivosti partnerství s USA, ale zároveň narážejí na otázky důvěry, politiky a budoucího směřování jednotlivých evropských vlád.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 70, (2026) č. 6**

Bytová výstavba je stále v útlumu, prostor pro pokles cen není. Na vině není jen mizerná legislativa - komentář (s. 6-7); Z Holešovic na globální trh. Jak čeští pankáči vyrostli v byznysmeny: éra garážového kryptopunkerství v Česku končí. Nastupuje tvrdá éra licencování pod dohledem centrální banky - téma čísla o Česku jako kryptoměnové velmoci (s. 12-19); Banky svádějí válku o klienty. Každý rok v Česku hledá změnu milion lidí - rozhovor s předsedou představenstva Raiffeisenbank I. Vidou (s. 20-26); Nový rozpočet: méně účetních triků, škrty investic a trocha populismu (s. 28-31); Ministerstvo financí se zbavuje klíčových lidí. Odborníci se jen diví (s. 40-41); Kyberšmejdi a hackeři se činí - infografika ke kyberútokům a k úrovni kybernetické bezpečnosti (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 70, (2026) č. 7**

Klimatická nečinnost coby zdroj strukturální inflace - komentář (s. 8-6); Prezidentský byznysmodel. Jak Trump monetizuje nejvyšší úřad - téma čísla (s. 12-17); Trhy ignorují realitu. Jedna rána může zničit iluzi dokonalosti - rozhovor s investičním ředitelem Amundi P. Zajícem o vývoji na akciových trzích (s. 18-24); Přichází digitální kanibalismus. Umělá inteligence požívá software zevnitř (s. 26-28); Žádná spálená země. Česká ekonomika se rozjíždí jako před deseti lety (s. 34-35); Ultrabohatí balí kufry. Kalifornie chce zdanit i papírové miliardy - jednorázová daň na majetky nad jednu miliardu dolarů se sazbou 5 % (s. 40-42); Místo trestu dohoda. Firmy dostávají šanci vyhnout se stíhání - rozhovor s advokátem T. Sokolem o novele zákona o trestní odpovědnosti právnických osob (s. 44-46); Schillerová vs. Stanjura - infografika ke změnám státního rozpočtu na r. 2026 (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 70, (2026) č. 8**

Vládní strategie dá zelenou plynu a jádru (s. 10); Česku hrozí kolaps péče o seniory. Víme, co udělat, aby nenastal: chybí lůžka i pečující personál. Inspiraci, jak stávající situaci řešit, můžeme hledat třeba v Japonsku či Nizozemsku - téma čísla (s. 12-19); Šedesátkou po dálnici. Česká ekonomika je hluboko pod svým potenciálem - rozhovor s bývalým viceguvernérem ČNB P. Kysilkou (s. 20-26); Spása pro firmy. Bez pracujících cizinců by ekonomika zkolabovala (s. 28-31); Nová Kobra odhalí nelegální zaměstnávání a má najít unklé miliardy (s. 32-33); Výnosy investičních bytů padají. Terno už nejsou ani Ústí či Karlovy Vary (s. 34-37); Ztracený daňový ráj. Vsadit vše na monackou kartu se může vymstít - rozhovor s D. Krchem a Š. Lacinou (s. 44-47); Návrat mezi globální špičku - infografika k rozmachu obranného průmyslu v Česku (s. 50).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2026, č. 3**

Čekání na uhelné prázdniny - komentář ke konci uhlí v ČR (s. 12); Americký comeback: podle zjištění Eura by se do jaderné zakázky v Dukovanech měla výrazně zapojit společnost Westinghouse. Dostane se do hry i Čína? - téma čísla (s. 14-20); Mýtný rekord 2025: stát vybral přes 19 miliard (s. 22-24); Digitální dluh je brzdou růstu: české firmy se topí v zastaralých IT systémech (s. 26); AI bez pravidel je skrytou hrozbou (s. 30); Jak by nákupní chatboti mohli proměnit maloobchod: obchodní giganti Walmart a Amazon volí odlišné přístupy k technologii, která dále automatizuje nakupování - ve spolupráci s Financial Times (s. 40-44); Černé zlato meziválečného státu - seriál Byznys první republiky o Česku jako uhelné velmoci (s. 46-49); Fosilní paliva po roce 2050 nikam nezmizí (s. 58).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2026, č. 4**

Čeští zbrojaři se etablovali na Ukrajině: mimo dodávek dělostřelectva a obrněných vozidel v režii CSG a STV Group je dalším velkým zbrojním programem přezbrojování ukrajinského vojska moderními ručními zbraněmi. A v tom hrají prim Česká zbrojovka a Sellier & Bellot, firmy ze skupiny Colt CZ - téma čísla (s. 12-21); Od zbraní až do vesmíru: expanze Rheinmetallu znepokojuje konkurenci - německý zbrojařský koncern - ve spolupráci s Financial Times (s. 22-25); Rekordní export s fixací na Evropu: vývoz zůstává motorem české ekonomiky. Je však až příliš závislý na Německu a EU (s. 26-28); Jak uhlídat marže: vláda Andreje Babiše si chce došlápnout na obchodní řetězce - monitoring marží (s. 32-34); Pravda o úbytku obyvatelstva - ve spolupráci s Financial Times (s. 36-37); Svržení Donalda Trumpa (s. 38-41); Zlato není jen investice, ale i pojišťka (s. 50).

Hospodářské noviny**Sv. 70, (2026) č. 30 (12.2.2026)**

Česká ekonomika se rozjíždí jako před deseti lety, vrátil se optimismus (s. 1-2); Vyplatí se dalších 20 miliard ročně, aby důchodci chtěli pracovat? Pochybuji o tom - rozhovor s V. Bezděkem o připravovaných důchodových změnách (s. 4); EU se zaklíná Draghim, zavedla ale minimum jeho návrhů - konkurenceschopnost (s. 5); Česko chce zásadní změnu emisních povolenek, odklad mu nestačí. Babiš hledá podporu i u Macrona (s. 7); Konec kryptoměnových pankáčů. Přichází tvrdé časy pod dohledem ČNB (s. 10); Deficit je ještě horší, než ukazuje jeho zvýšení o 24 miliard - komentář (s. 12).

Hospodářské noviny**Sv. 70, (2026) č. 32 (16.2.2026)**

Kobra 2.0. Finanční správa se zaměří na nelegální zaměstnávání. Podezřelé firmy vytipuje nový "automat" (s. 3); Trumpova cla platí Američané, potvrdil už i Fed (s. 3); Evropa se opravdu odpoutává od Ameriky. Zatím ale víc rétoricky než v čínech, ukázala mnichovská konference (s. 5); Kalifornie testuje hranice kapitalismu: lze zdanit bohatství dřív, než se promění v hotové peníze? - miliardářská daň (s. 10); Finanční bublina se může nafukovat klidně pět let, propad je pak strmý - rozhovor s D. Stroukalem o finančních bublinách (s. 11); Nižší úrokové sazby? Zapomeňte. ČNB má stále dost důvodů, proč se sazbami nehýbat - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny**Sv. 70, (2026) č. 33 (17.2.2026)**

Uber bude finanční správě předávat data každý měsíc (s. 2); S takovým zákonem by nebyl žádný Warren Buffet. Nizozemci chtějí zdanit virtuální zisky z investic - zdanění nere realizovaného zisku (s. 3); Sociálka a daně na jednom místě? Cesta bude ještě dlouhá, ale máme nakročeno - rozhovor s šéfkou GFR S. Hornochovou o digitalizované a efektivnější správě daní (s. 4-5); Vláda chystá lepší ochranu firemních know-how, dopadne i na nenechavé zaměstnance. Co se změní - hospodářská kriminalita (s. 6); Stopka pro hypotéku. Hříchy, které vám v očích banky zničí bonitu (s. 11); Nizká porodnost? Na tenhle problém jsme si zakládali roky - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 70, (2026) č. 35 (19.2.2026)**

EET se vrací. Stát očekává miliardy navíc. Malí podnikatelé se mohou "vykoupit" (s. 1-2) a související komentář na s. 14; Příjem z EET může být nižší, přínos je ale i jinde. Třeba větší přehled o ekonomice, říká expert - rozhovor s P. Dufkem z banky Creditas (s. 2); Pro Česko jsou Ukrajinci nenahraditelní. Neobejde se bez nich průmysl ani služby - rozhovor s J. Rafajem ze Svazu průmyslu a dopravy ČR (s. 5); USA zvažují opuštění energetické agentury IEA. Ministr z řad ropné lobby jí vytýká obhajobu klimatické změny (s. 13); Porodnost klesá příliš rychle. Je to ale opravdu špatně? - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 70, (2026) č. 37 (23.2.2026)**

Vláda zveřejnila "jízní řád" ekonomiky. Zlevnit povolenky či postavit AI centrum - hospodářská strategie ČR (s. 1 a 3) a související komentář na s. 14; Ministerstvo financí znovu nabídne občanům státní dluhopisy (s. 2); Ukrajinská ekonomika si vede lépe, než bych očekával, říká americký bankéř - rozhovor s A. McWhorterem ze Citibank (s. 6); Indický autopřůmysl na vzestupu. Z Evropy je na tamním trhu vidět jen škoda (s. 11); Proč vláda raději kupuje hlasy na dluh, než zvyšuje důchodový věk - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 70, (2026) č. 38 (24.2.2026)**

Brusel se obává chystaných změn v Česku. Může to ohrozit čerpání dotací (s. 1); Index bydlení: růst cen bytů začíná zpomalovat (s. 2); Trump tvrdě narazil, na cla chce ale spoléhat dál. Na trhy se vrátila nejistota kvůli obchodním válkám (s. 4); Propojme Novou zelenou úsporám se systémem dávek, pak budou dotace dávat smysl - rozhovor se sociologem D. Prokopem (s. 10-11); Klíčem k americké hospodářské politice je fiskální dominance - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 70, (2026) č. 41 (27.2.2026)**

Deficit systému penzí byl loni oproti roku 2024 pětinový (s. 2); Zamítnutí investiční pobídky po dvou letech čekání? To už by se firmám stát nemělo, ministerstvo chystá změnu - státní podpora (s. 3); Nizozemští politici brzdí. "Investiční daň" nejspíš nebude (s. 3); Výhodné pro klienta, nebo poradce? Provizní systém se pod tlakem ČNB začíná měnit - investiční poradenství (s. 10); Kde se žije lépe než v Česku? Porazilo nás přes dvacet zemí, ty nejlákavější jsou na severu Evropy - index kvality života (s. 11).

Unes - účetnictví neziskového sektoru**Sv. 24, (2026) č. 1-2**

Využití skupinové registrace k DPH u územních samosprávných celků (s. 3-8); Změny právních předpisů pro rok 2026 – včetně úpravy platových podmínek pro veřejný sektor a daňových změn (s. 9-17); Organizační struktura obecního úřadu (s. 18-21); Nájemní vztahy v obcích: právní regulace a praktické aspekty správy obecního majetku (s. 22-27); Poskytování informací obcemi: omezení a výklad práva na přístup k informacím (s. 30-35); Úvod do dotací v účetnictví nestátních neziskových organizací (s. 36-45); Příspěvky v systému podpory bydlení jako nástroj řešení bytové nouze (s. 46-48).

Odbor Provoz ICT Oddělení Informační podpora a knihovna

Výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

(otevřeno i pro veřejnost)

9:00 - 12:00 ; 13:00 - 16:00

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00 ; 13:00 - 15:00

Čtvrtek:

9:00 - 12:00

Letní výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

(otevřeno i pro veřejnost)

9:00 - 12:00 ; 13:00 - 15:00

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00

tel.:

257042588

e-mail:

knihovna@mfcrcz

Informace pro veřejnost:

<https://www.mfcrcz/cs/ministerstvo/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna>

Intranet:

<https://knihovna.urad.mfcrcz/oknihovne.php>